

EDĄBROWA

Drzewiecki & Jeziorański

Inżynierowie,
Warszawa,
Jeruzolimka Nr. 85.

Wodociągi i Kanalizacje. ❄ Ogrzewania i Wentylacje. ❄ Automatyeczna regulacja temperatury.
Firma wykonała w ciągu **trzynastu lat** działalności około 1500 instalacyj. 65

Podgórze-Bonarka¹⁰ FABRYKA PORTLAND CEMENTU

Bernard Liban i Spka

(pod Krakowem).

14 poleca swój produkt najprzedniejszej jakości. 65

Fabryka Maszyn i Odlewnia

2

Księcia A. LUBOMIRSKIEGO we Lwowie

6

Lwów-Podzamecze ul. Św. Marcina 11.

Adres dla telegramów: SRENIAWA-LWÓW.— Telefon 559. — Konto poczt. Kasy Oszczęd. 867201.

Wykonywa wszelkie roboty, wchodzące w zakres przemysłu maszynowego:

1. Urządzenia, rekonstrukcje i reperacje gorzeliń, browarów, młynów, tartaków, cegielń i innych zakładów przemysłowych.
2. Kotły parowe, konstrukcje żelazne, rezerwoary i wszelkie inne roboty kotlarskie.
3. Jako specjalność: transmisje o kołach pasowych, formowanych maszynowo, wykonane przy pomocy maszyn specjalnych.
4. Odlewy żelazne z własnych i nadesłanych modeli od najlżejszych do 5000 kg. wagi. Odlewnia zaopatrzona w najnowsze maszyny do formowania, daje nam możność zadowolnić najostrzejsze wymagania odbiorców naszych.

Prosimy o zwrócenie uwagi na markę ochronną na wyrobach naszych. 57

ORENSTEIN i KOPPEL

Fabryki kolei wąskotorowych i lokomotyw

BIURO:

Łwów

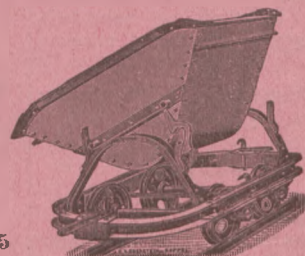
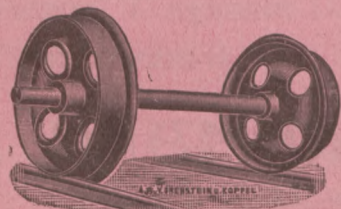
Pasaż Mikolascha

Składy:

ul. Grodecka 127.

Telefon Nr. 594.

URZĄDZAJĄ I DOSTARCZAJĄ 65

Koleje polne, lasowe, oraz dla celów przemysłowych, do ruchu ręcznego, konnego, parowego i elektrycznego. Splaty amortyzacyjne.
Koleje linowe — Koleje elektryczne — Koleje przenośne — Koleje drugorzędne — Koleje dojazdowe — Lokomotywy — Wózki — Bagiey ręczne i parowe.

Wynajmuje kompletnie urządzone koleje. Roboty przedwstępne, trasowanie.

„Architekt“

miesięcznik poświęcony architekturze, budownictwu i przemysłowi artystycznemu

wychodzi w Krakowie raz na miesiąc, w zeszytach ozdobionych licznymi ilustracjami i tablicami rysunkowymi.

Przedpłata rocznie 20 K, 10 rb., 20 m., lub 30 fr. — Pojedynczy zeszyt 2 K, 1 rb., 2 m., lub 3 fr.

Dla członków polskich Towarzystw technicznych o 20% taniej.

Kraków, ul. Zgoda 1.

„Chemik polski“

Czasopismo poświęcone wszystkim gałęziom chemii teoretycznej i stosowanej

Wychodzi co tydzień w Warszawie. —

Prenumerata wraz z przesyłką pocztową wynosi: rb. 10 rocznie, rb. 5 półr. i rb. 2 kop. 50 kwartalnie.

Warszawa, Marszałkowska 118.

„EKONOMISTA“

pod redakcją Stefana Dziwulskiego przy współdziałaniu komitetu redakcyjnego

Warszawa, ul. Podwale 4.

Ekonomista wychodzi w końcu każdego kwartału w zeszytach zawierających 10 do 13 arkuszy druku.

Cena ekonomisty w Warszawie:

rocznie . . . 5 rb. — kop.
półrocznie . 2 „ 50 „

na prowincyi:

rocznie 6 rb.
półrocznie 3 „

Prenumeratę za granicą przyjmuje księgarnia Gebethnera i Ski w Krakowie. Rocznie 16 koron lub 13 marek. Półrocznie 8 kor. lub 6 M.
Cena pojedynczego zeszytu 1-50 rb.

7

Sokolnicki & Wiśniewski

Fabryka elektrotechniczna i Zakład instalacyjny

15

L W Ó W.

Biuro centralne i fabryka: Lwów, na Błonie 38 (dom własny)

Biura instalacyjne: Lwów, ulica Akademicka 1. 16.
Kraków, plac Maryacki 1. 9.

Adres telegraficzny: Grom, Lwów. — Grom, Kraków.

Wyrób i największe składy artykułów elektrotechnicznych.

Budowa kompletnych stacji elektrycznych. Wyzyskiwanie sił wodnych do wytwarzania energii elektrycznej i zastosowania jej w przemyśle i gospodarstwach rolnych. — Większość znaczących urządzeń elektrycznych w Galicji od roku 1903 wykonała firma Sokolnicki & Wiśniewski.

Projekty, kosztorysy i porady techniczne bezpłatnie.

65

Wodociągi dla miast, miasteczek, zakładów publicznych i domów prywatnych

8

buduje

5

Zygmunt Rodakowski

PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWY WODOCIĄGÓW

65

dawniej biuro instalacyjne „Towarzystwa Akc. dla przedsiębiorstw elektrycznych, wodociągów i kanalizacji“.

we Lwowie ul. Sykstuska 1. 26. Telefon 667.

Wykonuje wszelkie poszukiwania za wodą, plany i projekty wodociągowe, ujęcia źródła i wiercenia lub kopania studzien, całkowite wodociągi miejskie, zupełne instalacje wodociągowe w gmachach publicznych i prywatnych, klozety, łazienki od najprostszyszych do najwykwintniejszych, cyrkulacje wody gorącej, odpływy i kanalizację.

Materyał doborowy. — Wykonanie wzorowe — Ceny umiarkowane.

Adres dla listów: Zygmunt Rodakowski Lwów.

Adres dla telegramów: Rodakowski Lwów.

Dyplom honorowy Buczacz 1905.

Tarnopol 1905.

Zaprzyśiężony rzeczoznawca c. k. Sądu krajowego we Lwowie.

Buczacz 1905.

Pierwszy krajowy zakład budowy młynów

Fabryka maszyn i kamieni francuzkich

LEOPOLD HERRMANN

Lwów, ul. Grodecka 14 a.

URZĄDZA i PROJEKTUJE wedle nowoczesnych wymagań budowy nowych jakoteż rekonstruoye starych młynów wszelkich systemów z popędem maszyn parowych, motorów i turbin wodnych. PRZYJMUJE dostawy kompl. urządzeń z pierwszorzędnych krajowych i zagranicznych fabryk, dla gorzeln, browarów, tartaków, fabryk krochmalu, syropu kartoflanego, drożdży, cegielni parowych, elektrycznego oświetlenia i przeniesienia siły, wodociągów i ogrzewań centralnych. SKŁAD motorów lokomobil do poruszania za pomocą gazu, benzyny, spirytusu, ropy naftowej, nafty i pary oraz aparaty do wytwarzania gazu z antracytu i koks. Kasy ogniotrwałych, sikawek, pomp i t. p.

O G Ł O S Z E N I A.

Na wystawie higienicznej w Wiedniu uzyskała firma

Burmeister & Wain

NAJWYŻSZĄ NAGRODĘ

dyplom honorowy i złoty medal.

Równocześnie wynik konkursu MASZYN PERFECT W DANII przyniósł NIEBYWAŁY REZULTAT. Próby, przeprowadzone w 75. mleczarniach wykazały obok znakomitej wytrzymałości maszyn przeciętnie

0.06% tłuszczu w mleku chudym.

Żadna inna firma nie może poszczycić się podobnym rezultatem!

BURMEISTER i WAIN

Towarzystwo akcyjne dla budowy maszyn i okrętów.

Biurowo techniczno-mleczarskie

Galiczyjskiego Towarzystwa mleczarskiego.

Kraków, Basztowa 19.

Lwów, Tow. gospodarcze
Karola Ludwika 3.

Biurowo techniczne dla przemysłu chemicznego

Tadeusz Jngwer, inżynier chemik

Projektuje i urządza fabryki chemiczne, jak: cukrownie, browary, gorzelnie, fabryki syropu, drożdży, sody, kwasów, chemikaliów, farb i innych artykułów.

Pouczenia i przepisy dla drobnego przemysłu chemicznego, jak: wyrób past, smarów, atramentu, lakierów, perfum.

Pracownia chemiczno-techniczna
Lwów, Pasaż Mikolascha.

SZTUCZNE

WODY MINERALNE I LECZNICZE

przewyższające dobrocią i świeżością wody naturalne wyrabia z polecenia i pod kontrolą Komisji Przemysłowo-lekarskiej lwowskiego Towarzystwa Lekarskiego

FABRYKA - „ZDROWIE“

Lwów, ul. Krzyżowa l. 42.

NR. TELEFONU 544.

NR. TELEFONU 544.

ZNAKOMITA WODA STOŁOWA „ZDROWIE“.

Skład fabryczny wszelkich artykułów i przyborów kosmetycznych, aptecznych i chirurgicznych

DROGUERYA

J. RECHENA

magistra farmacyi

Lwów — ulica Halicka liczbą 18.

Wysyłka na prowincję dwa razy dziennie.

Znakomity, przez pp lekarzy uznany **KREM DO ZĘBÓW** w tubach

ODONTOL

cena 40 halerzy

czyści i chroni zęby od zepsucia.

WODA DO UST

ODONTOL

cena flaszki 1 kor. — Desinfekcyjnie jamę ustną i zapobiega bólu zębów.

Marcin PRUGAR i syn

PAROWA FABRYKA WYROBÓW
STOLARSKICH I PARKIETÓW

Lwów, Supińskiego I. 5. Telefon Nr. 563

poleca: wszelkie w zakres stolarstwa wchodzące wyroby po cenach najniższych.

Zamówienia tak ze Lwowa jak i prowincyi skutecznie się w jak najrychlejszym terminie.

Własne biuro rysunkowe.

Kosztorysy wszelkie i przedmiary bezpłatnie.

56

Wyroby tkackie

Tkalni płócien i Składu wysyłkowego

M. MIESOWICZA

w Korczynie obok Krosna.

Odnaczone na wystawach krajowych najwyższymi nagrodami **wyroby tkackie** z najlepszego przędziwa, jakoto: Płótna, białe krośniaki i weby zwykłej prześcieradłowej szerokości. Dymy, Dreliżki, Ręczniki, Chusteczki do nosa, Ścierki, Obrusy, Serwety, Barchany, Flanele, Szewioty, Płóciénka, kolorowe na fartuszki, sukienki, bluzki i t. p. poleca po cenach umiarkowanych.

Na żądanie wysyła się cennik i próbki opłatnie.

Fabryka maszyn dla budowy młynów

przedtem **C. G. W. KAPLER** Tow. akcyjne, Berlin Nr. 20 Prinzenallee 75—76

urządza i projektuje wedle nowoczesnych wymagań budowy nowych, jakoteż rekonstrukcje starych młynów wszelkich systemów z popędem maszyn parowych motorów i turbin wodnych. Wyłączne zastępstwo dla Galicyi i Bukowiny firma: Pierwszy krajowy zakład budowy młynów, fabryka maszyn i kamieni francuskich

LEOPOLD HERMANN Lwów, Grodecka 14 a,

Referencyami na dotychczas urządzone większe młyny, oraz kosztorysami i katalogami, służę uprzejmie na żądanie.

Wyroby dyetetyczne nadzwyczajna oszczędność i dogodność w każdym gospodarstwie poleca

**Pierwsza Fabryka krajowa
wyrobów dyetetycznych**

M. Zaccalle, Wola Duchacka, p. Podgórze

Gotowe ciasto do pieczenia (daje pieczywa na 8 osób) czekoladowe, korzenne, paczka — angielskie, zdrowia, paczka 75 h. — „Leguminy-pudding“ (dla 6 osób) różne owocowe smaki, po 20 h., czekoladowe po 30 h. „Proszek drożdżowy“ po 10 h. — „Cukier waniliowy“ po 14 h. — „Wanilinowy proszek do sosów“ po 12 h.

Do nabycia we wszystkich sklepach spożywczych, jeśli brak, odnieść się wprost do fabryki. Wysyłka odwrotnie.

Drukarnia Udziałowa

Lwów, ulica Kopernika I. 20.

Wykonuje wszelkie roboty w zakresie drukarstwa wchodzące - -

PIERWSZY ZAKŁAD
FOTO-CHROMOLITICZNY
PRZEMYSŁOWY
we LWOWIE
ul. Trzeciego Maja 7.
Wykonuje:
FOTODRUKI, KLISZE
CYKLOGRAFICZNE
I MIEDZIOTYPY
(AUTOTYPIL)
do celów ilustrowania
DZIEŁ NAUKOWYCH
I POWIEŚCIOWYCH
jakoteż do cenników
FABRYCZNYCH-PRZEMYSŁOWYCH
I-HANDLOWYCH.

Założony 1868

PRZEMYSŁOWIEC

TYGODNIK POPULARNY DLA SPRAW TECHNIKI I PRZEMYSŁU

Wykodzi w każdą sobotę rano.

Prenumerata wynosi: W AUSTRYI: miesięcznie K 1'20, kwartalnie K 3'50, rocznie K 14'—. W NIEMCZECH: kwartalnie M 3'50, rocznie M 14'—. W KRÓLESTWIE POI SKIEM: kwartalnie koron 4'—, rocznie koron 16'—.

NUMER POJEDYNCZY 40 hal.

Ogłoszenia: od miejsca wiersza jednej szpalty drobnym drukiem (petit) 40 hal. Przy zamówieniach kwartalnych lub rocznych znaczny opust.

Redakcja i Administracja: Lwów, ulica Akademicka 1. 26.
Konto czekowe 76.233. Telefon Nr. 806.

ZASTĘPSTWO NA KRÓLESTWO: Księgarnia E. Wende i Sp.
Warszawa (Krakowskie Przedmieście 9).

Prenumeratę przyjmują wszędzie biura dzienników i księgarnie oraz Administracja „PRZEMYSŁOWCA“, Lwów, przy ulicy Akademickiej 1. 26.

PRZEDRUK JEDYNIEM ZA PODANIEM ŹRÓDŁA.

Redaktor naczelny: inżynier cywilny **Edmund Libański.**

TREŚĆ: 1. O nadużywaniu kredytu w handlu i przemyśle. — 2. Sprawy przemysłowe. Usuwanie i zużytkowanie odpadków. 3. Sprawy techniczne. Rzeźnia rogacizny w Budapeszcie. *Juliusz Weiss.* — 4. Wynalaski i konkursy. — 5. Pouczenia i przepisy. 6. Głosy z kraju. Bank austro-węg. w Galicyi. — 7. Przemysł artystyczny. Przewrót w technice teatralnej. — 8. Sprawy Kobiectwo. W walce o byt. (Opowiadania autentyczne). Ciąg dalszy. — 9. Kronika techniczno-przemysłowa. — 10. Sprawy bieżące. Drożyzna mieszkań. (Ciąg dalszy) 11. — **Fejleton.** Ze świata postępu techniki i przemysłu. — 12. Ogłoszenia.

Stanisław Bendlewicz.

O nadużywaniu kredytu w handlu i przemyśle.

(Ciąg dalszy.)

Zestawimy mały obrachunek procentów czyli strat, jakie w danym razie powstać mogą z opieszalego regulowania rachunków lub przeciągania w lata zobowiązań. Weźmy kupca naszego średniego, który ma obrotu rocznie 50.000 marek. W tem policzymy wartość towarów w zakupie na 40.000 marek. Jeżeli towar ten zapłaci gotówką, ma przecięciowo 2% skonta czyli 800 marek czystego zysku. Lecz nas mniej to obchodzi, gdyż z bardzo małymi wyjątkami towar zwykle na trzymiesięczny kredyt bywa wysyłany. Mało znów jest takich szczęśliwców zasobnych, którzyby zakupna swe za gotówkę pokrywać mogli. Ale jak nie-dobre następstwa lub straty dla tego samego kupca wynikną, jeżeli towar wyda swoim odbiorcom na kredyt, a ci dopiero po sześciu, dziewięciu lub dwunastu miesiącach płacą? W takim razie obliczmy straty, jakie dostawca nasz z powodu tego ma lub mieć będzie.

Licząc tak samo po 2% odliczając 3 miesięczny kredyt, jaki ma od dostawcy swego, wyniesie

na 6 miesięcy marek	800
> 9 >	1200
> 12 >	1600

czyli traci takie sumy, że nie płacimy mu na czas. Cyfry te zredukują się, jeżeli weźmiemy 5—5¹/₂%

pożyczonych w spółkach naszych, bo kupiec musi być punktualnym, a nie chcąc postawić się w fałszywym świetle, zmuszony jest pożyczyc pieniądze za oprocentowaniem i zapłacić swego wierzyciela lub wystawić weksel z doliczeniem odpowiedniego procentu.

W tem miejscu nie podobna nam pominąć twierdzenia, jakie dzień w dzień prawie o uszy nasze się odbija: »Swoj za drogo sprzedaje«.

Ale proszę wziąć na uwagę przytoczone położenie kupca naszego: Wszak on już z góry traci 1.200 marek z powodu opieszalności odbiorców, że kredyt wyzyskują lub mówiąc delikatniej: »nadużywają go«.

To jest już jedna niewłaściwa strona naszego odbiorcy. Ale rozpatrzmy się dalej. Gdyby dostawca nasz czyli kupiec miał te pieniądze, lub innemi słowy, nie wydawał na tak długi kredyt, to stanąłby w innej pozycji w obec grosisty lub fabrykanta, bo mając pieniądze, czyli płacąc gotówką, nie tylko zarobiłby 800 marek na skonczie, ale bardzo pięknie przytrzymałby również i swego dostawcę, bo pieniądź jest wszechpotężną siłą, której nic się nie oprze. Będąc panem położenia, może on spokojnie potargować się o cenę, bo nie da jeden, to spuści drugi. Liczmy najmniej, że utarguje 3% od zakupna brutto i kupuje od razu, mając pieniądze, zyskuje znów na dowozie 5%, co ogółem 10% wyniesie, a jest to olbrzymia różnica, która wielką rolę przy kalkulacji towarów w handlu detalicznym lub hurtownym albo i w przemyśle naszym odgrywa.

— Jedyne w kraju —

odpowiadające nowoczesnym wymaganiom

„CONFIDENTIA”

przez Wysoki c. k. Rząd koncesjonowane

BIURO INFORMACYJNE o stosunkach kredytowych

Biuro: Lwów, Karola Ludwika 5 i Sykstuska 9.

Konto pocztowej Kasy oszcz. Nr. 74.157. — Telefon Nr. 914.

Zastąpione we wszystkich miejscowościach w kraju i zagranicą.

Informacje

o stosunkach kredytowych, majątkowych i rodzinnych, firm osób prywatnych :::::

Specyalność: Inkaso [ściągnięcie wierzytelności także za nieściągalne uważane] w kraju i zagranicą.

Prospekta i kupony próbne bezpłatnie i franco.

Jeżeli więc widzimy błędy w naszym mniemaniu u naszych kupców i przemysłowców co do cen. to bądźmy wyrozumiali, bo jak powyższe zestawienie wykazuje, w pierwszej linii, biorąc na kredyt, bezpośrednio sami się do tego przyczyniamy, gdyż za wiele bierzemy, a za wolno płacimy.

Stosunki kredytowe w Niemczech w czasach ostatnich znacznie się na niekorzyść naszą zmieniły, gdyż przyjęto zasadę angielską i francuską sprzedawania tylko za gotówkę z góry odliczając 2% skonta, lub wekslem 3-miesięcznym. W obec takich warunków handlowych, bardzo często kupiec czyli dostawca nasz w trudnem położeniu znaleźć się może.

Bo jak nie honorować wekslu, który nigdy o dzień się nie spóźni? Łatwiej daleko, jeżeli mam towar na kredyt, to w ostateczności poślę w dniu płaty połowę lub trzy czwarte, a resztę za kilka dni lub tygodni; ale weksel trzeba pełną sumą wypłacić, a cóż robić, jak nie ma gotówki? Biegaj i pożyczaj i stąd rozgoryczenie, że mając płacić, muszę prosić się o własne pieniądze, a w dniu płaty towarów na składzie, ani pieniędzy w kasie nie ma.

Wynika więc, że moralnym obowiązkiem biorącego na kredyt, jest, więcej uważać na punktualne płacenie i nie przeciągać regulowania nieraz na lata, bo wyradzają się z tego stosunki anormalne, odbijające się smutnie na naszym świecie handlowym i przemysłowym.

Najpraktyczniej jest, o ile się da, omijać kredyt i kupować za gotówkę, bo korzyści z tego są aż nadto namacalne.

Kupiec lub przemysłowiec nasz widząc gotówkę za towary lub wyroby dostawione, inaczej obsługiwać będzie i chętnie udzieli 2—5% skonta, co w rozchodach rocznych kupującego dość znaczną stanowić będzie różnicę, a tem przyczynimy się również do podniesienia handlu i przemysłu, które i tak z wielu innymi przeciwnościami walczyć muszą.

Drugi sposób nadużywania kredytu i niepłacenia »dla wygody lub opieszałości« jest bardzo nagannym i ten stanowczo napiętnować należy. Ilu mamy zasobnych ludzi i kapitalistów, którym tak trudno rozstać

się z pieniędzmi, że po długim, aż nazbyt wyczerpanym kredycie, pozwalają się nawet nieraz skarżyć, nie płacąc dobrowolnie. Jestto zła zasada i gdyby tylko chcieli sobie obliczyć, jakie namacalne korzyści z płacenia gotówką powstają, z pewnością zmieniliby swoje zdanie.

Branie towarów na książeczkę kontową lub rachunek, dla mogących płacić gotówką, jest niewłaściwe, bo niechby tylko rozważyli, ile nieraz niepotrzebnych towarów w dom wnoszą, a ile często gęsto bezpośrednio nieporządku, malwersacyi lub omyłek i nieporozumień powstaje?

Tego dostawca lub odbiorca nie jest w możności dopilnować lub sprawdzić, bo tutaj wszystko odbywa się więcej mechanicznie, a tego przy kupnie za gotówkę uniknąć można.

Sprawy przemysłowe

Inż. Henryk Starck.

Usuwanie i użytkowanie odpadków.

(Ciąg dalszy).

Ile to po wszystkich zaułkach wsi i miast zbiera się odchodów ludzkich i zwierzęcych, które zatrują powietrze. Ile skorzystałyby nasze pola, gdybyśmy te wszystkie, teraz dla nas szkodliwe odchody zbierali i obracali na użyźnienie niw naszych!

Z małym trudem, ale przy dobrych chęciach dąłoby się użytkować bardzo cenny nawóz, który zazwyczaj marnie ginie, a przytem znajduje się wszędzie tam, gdzie go nie trzeba i gdzie być nie powinien. Zanieczyszczając miejsca i powietrze, ginie on marnie i staje się roznosicielem najrozmaitszych ciężkich chorób.

Niema potrzeby obszernego rozpisywania się nad znaczeniem nawozów w rolnictwie, wszakże każdy rolnik wie o tem, że bez nawożenia i najżyźniejsza ziemia, choćby po dłuższym czasie przestanie płony wydawać. Porównując odchody ludzkie z odchodami zwierząt, nie trudno przyjść do przekonania, że pierwsze

Edmund Libański.

Ze świata postępu techniki i przemysłu.

(Historja welocypedu. — Angielskie karykatury. — Zapoznany wynalazca. — Rower przyszłości. — Olbrzymi przemysł. — Kwestya kobieca).

(Ciąg dalszy).

Zabrali się teraz do dalszych ulepszeń Amerykanie i Anglicy. Wysokie koło, połączone z małym wodzącym, tak zwany »bicykl«, to wytwór nowego ładu.

Postęp w produkcji stali i znakomitych wyrobów stalowych, oddziałał korzystnie na konstrukcję kół a w roku 1885 pojawiła się popularna maszyna »rower« o niskich kołach bezpiecznych z transmisją łańcuchową od pedałów do koła tylnego. Firma Sutton w Coventry, wślawiła się odrazu tym nowym, użytecznym modelem. Przykremla dla jazdy były jeszcze wstrząśnienia, z powodu których Anglicy dali tym maszynom charakterystyczne miano »Boneshaker« (łamacze kości) użycie łożysk kulistych, stalowych ram dętych a co najgłówniejsze gumowych obręczy dętych Dunlopa zwiększały popyt za tym nowym rodzajem lokomocyi.

Stosowanie obręczy Dunlope jest ciekawym przy czynkiem do historii wynalazków. Do r. 1890 były w użyciu pełne obręcze kauczukowe, otaczające wieńiec koła. W tym czasie weterynarz Dunlop uczył synka swego jazdy na rowerze i wpadł na pomysł — aby złagodzić wstrząśnienie — napełnienia gumowego węża powietrzem. Przymocował go płóciastymi paskami do obręczy i dla trwałości nalepił grubszy pas na zewnętrznej, ścieranej przez jazdę powierzchni.

Jeden z wyścigowych »sportsmenów« zauważył lekki ruch tego koła i polecał ten system w kołach znajomych, a w sam czas jeszcze Dunlop wystarał się o patent na to, który od razu zyskał powodzenie.

Artykuł sportu, »rower«, począł się demokratyzować, technika przystosowała go do rozlicznych potrzeb życia, komunikacyi, reklamy itd.

Produkcya masowa obniżała cenę towaru, a pomysły mechaników doskonalily całą maszynę. Lat temu 10 najlżejszy rower ważył 30 kłgr., dziś rower wyścigowy waży 6—7 kłgr., a rower podróży (dla turysty) 10—12 kłgr.

Dęte rury, tworzące ramy i szkielet niejako całej maszyny, wyrabiane sposobem Manesmana o znacznej wytrzymałości, mają 1/2 mm. grubości, a rozkład pracy

zawierają znacznie większą ilość cennych pokarmów roślinnych, aniżeli drugie. Przyczyną tego jest materiał, z którego one powstają. Człowiek żywi się artykułami, zawierającymi znacznie więcej azotu i kwasu fosforowego, aniżeli pokarmy, którymi zwierzęta domowe karmimy, odchody zatem ludzkie są bogatszym nawozem, aniżeli nawóz stajenny.

Dziwną zatem musi się wydać obojętność rolników, mogących za darmo otrzymać kał miejski do użytkowania swych pól, a nie korzystających z tej sposobności.

Z pewnej stacji kolejowej w pewnym mieście, wywożono nieczystości od dziesiątek lat do pobliskiej rzeki, gdyż odbiorców na nie nawet bezpłatnych, nie można było znaleźć. Przed rokiem niespełna otrzymuje urząd konserwacji kolei od powołanej do tego władzy, zakaz podobnej manipulacji, a to z tej przyczyny, że leżące poniżej gminy nie mogą wskutek zanieczyszczenia rzeki używać wody do potrzeb domowych. Nie pomogły wyjaśnienia, że i miasto w ten sam sposób pozbywa się swego drogiego ciężaru, nie pomogła prośba, aby poczyniono w jaki sposób usunąć ze stacji kał — do zakazu musiano się zastosować i zaprzestać odprowadzania kału do rzeki. Następstwem tego była konieczność zakopywania odchodów w ziemi, zalewania ich mlekiem wapiennym i zasypywania suchym torfem. Lecz i teraz pomimo tych środków zabezpieczających przed niemiłą wonią nie doczekano się spokoju: okoliczni mieszkańcy podnieśli zarzut, że kolej zanieczyszcza powietrze.

Wiadomem jest, że dla wstrzymania szybkiego gnicia, dobrze jest zasypywać kał torfem, gdyż wciąga on bardzo dużo wilgoci, a mianowicie 10 razy tyle, ile sam waży, a oprócz tego chwyta pewną ilość amoniaku. Wskutek tej zdolności torfu nasycania się tak znaczną ilością wilgoci, wstrzymuje się do pewnego stopnia rozkład odchodów i odwaniania się je znakomicie. Używanie torfu do tego celu jest nie tylko dlatego korzystnym, że tenże odchody dobrze odwaniania, ale także dlatego, że z odchodami tworzy mieszaninę, nie przedstawiającą nic obrzydliwego, ani cuchnącego i ułatwia też jednostajny jej rozdział po polu.

przy fabrykacji tych »skrzydeł piechura« jest wprost zdumiewający.

Specjalne fabryki wyrabiają ramy, inne łańcuchy, pedały, ogromne zakłady wyrabiają kule do łożysk, koła, narzędzia — powstał nowy przemysł obrabiania gumy, obręczy gumowych,*) wyroby siodeł, latarni, narzędzi do roweru, dzwonek itd. itd. i wszystko coraz bardziej się specjalizuje, ulepszając »rower«, a konkurencja daje maszyny coraz tańsze.

Jeden z entuzjastów prorokuje przyszłość tej maszyny: »rower przyszłości będzie bez transmisji łańcuchowej, koło będzie jeszcze niższe, 30 cm. średnicy, a waga maszyny 5 kgr.

Maksymalna prędkość nie przekroczy 20 klm. w godzinie, ale za to będzie to rower nieodłączny od człowieka. Wszędzie można go będzie zabrać (złożyć składnie) do kolei, do omnibusu, do balonu i gdziekolwiek potrzeba zajdzie, natychmiast zestawić do użytku. Ludzie przestaną chodzić piechotą, a każdy obywatel otrzyma rower tak, jak otrzymuje dziś na kazy podatkowe.

Ponowny zatem zarzut zanieczyszczenia powietrza był całkiem niesłuszny, ale co dziwniejsza, że nawet teraz, kiedy wskutek zmieszania z torfem tak wyśmienity materiał nawozowy stworzono, nie znalazł się nikt, kto by go zabrać zapragnął; a nie robiono tego w tajemnicy, owszem wiadomość tą rozeszła się prędko za pośrednictwem robotników konserwacji kolei zamieszkujących okoliczne sioła, z których część czy to przy wywożeniu kału, czy też kopaniu jamy i zasypywaniu tejże zajęta była.

W innej znowu miejscowości założony jest przy wielkim kompleksie budynków pewnej instytucji mieszczącej w swych murach przeszło 1000 głów, system beczkowy. Ogromną ilość kału wywozi się tam codziennie od 23 lat tj. od chwili otwarcia zakładu, na pobliskie pole do wykopanej w tym celu jamy. O ile pamiętam, w pierwszych kilkunastu latach odwaniano ekskrementa, tak w miejscach ustępowych jak i w jamie środkami chemicznymi. Później, zdaje się ze względów oszczędności zaniechano tej czynności.

Po całkowitem napełnieniu jamy (nieraz po kilku tygodniach) przysypuje się ją ziemią. Wskutek powolnego gnicia jest powietrze przesycone przykrą wonią, a wartość nawozowa kału nie jest znowu wcale wyzyskana. Wartość tę nie trudno obliczyć, jeśli przyjmujemy, że roczna ilość odchodów jednego człowieka tj. 460 kg. lub 0,5 m³ zawiera 5,1 kg. azotu, 1,2 kg. kwasu fosforowego i 1,0 kg. potasu nie biorąc już na uwagę reszty części składowych i ich wpływ na poprawę roli.

Dla zaznaczenia panującego u nas niedołęstwa w wykorzystaniu sposobności, podniesienia tą drogą dobrobytu, przytoczę jeszcze jeden fakt czytany przed kilku laty. W jednym ze znaczniejszych miast naszych odnawiano duży starożytny kościół. W kościele tym gnieździły się oddawna na strychu gołębie, które tam niemało kału pozostawiły. Przy wyprzątywaniu strychu wywieziono z niego kilkadziesiąt wozów zaschłego gołębiego kału. Nikomu nie przyszło na myśl sprzedać go, ani też nikt z okolicznych gospodarzy nie pospieszył, aby go zakupić i coż zrobiono? Oto zsypano go do szerokiego rowu, który miano zakryć. (C. d. n.)

W porównaniu do wozów drogowych i kolejowych, »rower« jest wynalazkiem wprost genialnym. Wóz drogowy udźwiga ciężar, którego waga nie przekroczy pół wagi wozu, wóz kolejowy znieśli ładunek $\frac{2}{3}$ — $\frac{3}{4}$ ciężaru własnego a rower udźwignie wagę 6—10 razy większą od własnej. Nie dziw więc, że w większych miastach dla przesyłek pocztowych, dla handlu, dla reklamy kupieckiej, dalej w dziedzinie »turystyki« rower stał się niezbędnym.

A teraz produkcja rowerów — kapitały uwięzione w tym przemyśle? Cyfry imponują wprost. W Stanach zjednoczonych było:

w r. 1885	fabryk rowerów	6	ilość maszyn	11.000
» 1895	»	»	500 rocznie	600.000
» 1900	»	»	1000	1,500.000

Kapitał uwięziony w tej produkcji wynosi zwyż 800 milionów koron. (C. d. n.)

*) Import kuczuku z Ameryki wynosi rocznie 30.000 ton.

Sprawy techniczne

Juliusz Weiss.

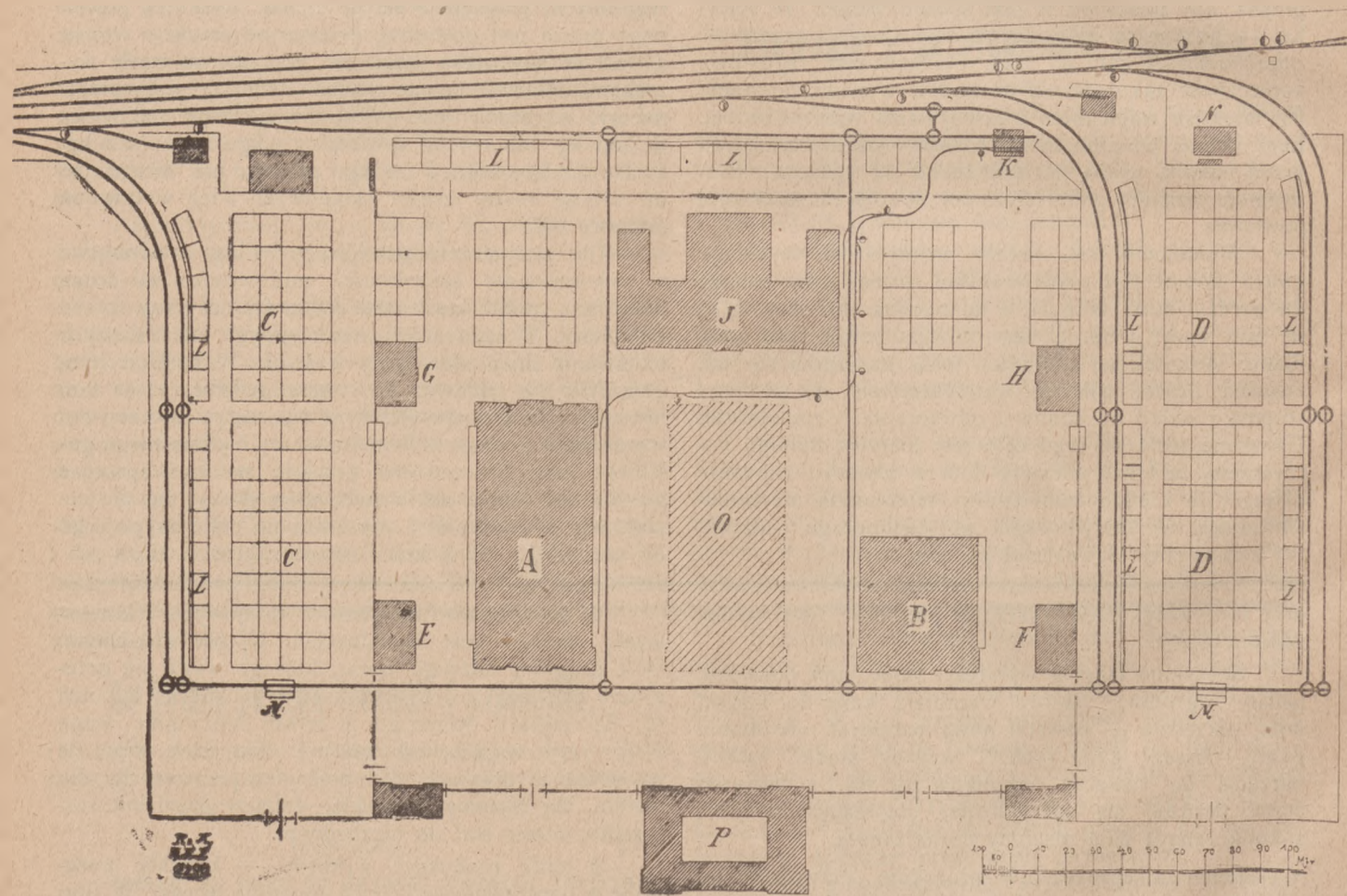
Rzeźnia nierogacizny w Budapeszcie.

Stale rosnące znaczenie nowoczesnych urządzeń rzeźni dla społeczeństwa, skłania nas do zajęcia się tym przedmiotem. Wartość racjonalnie urządzonej rzeźni zaznacza się nie tylko pod względem higienicznym, lecz nadto uznać należy ich niezmiernie doniosłe znaczenie pod względem ekonomiczno-społecznym.

Rozpróśzeni po mieście rzeźnicy i masarze nie mogą zadość uczynić jego wymogom higienicznym, gdyż z jednej strony unoszone przy odwadnianiu stałe składniki, zwłaszcza zaś krew, ulegająca szybko gnicciu stanowią podatne podłoże do rozwoju bakterii, powtóre zaś znaczne oddalenia wzajemne tych drobnych rzeźni utrudnia bardzo badanie lekarskie mięsa i kontrolę

nad sposobem usuwania nieużytków. Jedynie centralizacja na tem polu daje ludności miasta rękojmię otrzymania zdrowego mięsa.

Korzyść z rzeźni dla ludności objawia się pod względem ekonomiczno-społecznym bezpośrednio tem, że dba o unormowanie cen, umożliwia ludności tańsze zaopatrzenie się w mięso, a nadto stanowi podstawę racjonalnego zbytu wytworów. Pośrednio wpływa rzeźnia korzystnie na gospodarstwo rolne i chów bydła, gdyż umiejętnie prowadzona rzeźnia centralna umożliwia doniosłe dla ogółu ulepszenie systemu, których przy handlu drobnym niepodobna zaprowadzić. Rzeźnia centralna stanowi dla gospodarstwa rolnego źródło coraz to nowych dochodów, gdyż wchodzi w styczność z przemysłem i zakładami chemicznymi, celem zużytkowania odpadków, słowem umożliwia przetworzenie fabryczne i spotrzebowanie nieużytków, które w drobnym handlu nie przedstawiają prawie żadnej wartości. W Berlinie np. znajdują się w związku z halami rzeźni wspaniałe fabryki albuminu, które zabierają białko

Szkic sytuacyjny rzeźni dla nierogacizny w Budapeszcie.

A, B = hale rzeźnia; C, C' = targ spożywczy; D, D' = targ wolny; E, F = wozownie; G, H = domy mieszkalne; J = hala maszyn, kotłownia i zbiorniki wody; K = budynek w którym zwożą nawóz; L = urządzenie rampy; M = ważnica; N = hala sekcyjna; O = rozpoczęcie budynku; P = restauracja, kancelarya ect. — = tor normalny, — = tor wąski.

krwi ubitych zwierząt, by je przetworzyć dla celów przemysłu i gospodarstwa rolnego, podczas gdy inne urządzenia zajmują się zużytkowaniem odpadków tłuszczu i sierści świń. Niejedną znaczną gałąź przemysłu opiera się na rzeźni centralnej. W Monachjum umieszczono w ubikacjach suferenowych rzeźni fabrykę nawozu sztucznego, celem przetworzenia odpadków i tej części krwi, której przy biciu zwierząt nie zdolano pochwytać w naczyniach.

Dla Budapesztu jako stolicy wielkiego państwa, którego dobrobyt opiera się na gospodarstwie rolnem i chowie bydła było koniecznym postulatem urządzenie rzeźni świń, któraby zużytkowała wszelkie zdobycze nowoczesnej techniki.

Przedewszystkiem zakresimy w ogólnych zarysach szkic całego urządzenia, aby dać obraz niezwykłych jego rozmiarów. A dla zorientowania się niechaj posłużą znajdujący się obok szkic sytuacyjny.

Przestrzeń całkowita objęta rzeźnią i połączonym z nią targiem świń obejmuje około 40 morgów, do tego dołącza się odosobnione miejsce kwarantanny o przestrzeni około 8 morgów. W środku pierwszego terytorium są ustawione właściwe hale rzeźni (A B), po obu stronach znajdują się targowice C. D., a mianowicie po stronie północnej targ spożywczy C, a po południowej t. zw. targ wolny D. Zwracając się do szczegółów, zauważymy przedewszystkiem obie, oddzielnie stojące hale rzeźni (A. B.), następnie dwie wozownie E F, dwa domy mieszkalne (G H) dla dozorców stajń, halę maszyn, kotłownię (I) wraz z oddzielnie położoną halą rzeźni dla chorych zwierząt, a w końcu zbiorniki wody oraz stajnie o 20 oddziałach, obejmujących około 1400 świń, podczas gdy w 72 dalszych, mniejszych oddziałach może się pomieścić około 300 świń. (C. d. n.)

Pouczenia i przepisy.

Oznaczanie zawartości kwasu węglowego w wodach naturalnych.

Czasopismo: „Für angewandte Chemie” podaje następujący, przez S. W. Winklera wynaleziony sposób oznaczania zawartości kwasu węglowego w wodach naturalnych. W tym celu, wynalazca wypędza kwas węglowy zapomocą wodoru z zakwaszonej wody i otrzymuje go po wysuszeniu w zwykły sposób za pomocą powszechnie używanego preparatu potasowego. Dokładnie wymierzoną flaszkę objętości około 600 cm³ z zawartością około 20 g granulowanego cynku (objętości 2 cm³) wypełnia się na miejscu wodą, którą zamierzamy zbadać i zamknąwszy szczelnie, przenosi się do pracowni. Gdy już wszystko jest gotowe do rozbioru chemicznego, ustawiamy zapomocą gumowego korka powyżej flaszki naczynie szklane, będące w związku z przyrządami osuszającymi i preparatem potasowym. Naczynie to ma kształt, małego, używanego dziś powszechnie t. zw. płaszczka chłodzącego. Z obu jego końców, przez które przechodzą zwykle rury oziębiające, dolny osadzony jest zapomocą zatyczki gumowej w szyjce flaszki; górny zaś zamknięty podobnie korkiem gumowym, przez który przechodzi mały lejek zaopatrzony kurkiem.

Z obu rurek szklanych, służących zwykle do wprowadzania i odprowadzania wody oziębiającej, dolna jest zatopiona, górna zaś połączona z przyrządem osuszającym. Do małego lejka służącego do przesączenia nalewa się 50 cm³ kwasu solnego o gęstości 1,09 ze śladami chlorku platynowego. Przez otwarcie kurka wpuszcza się najpierw połowę kwasu solnego, resztę zaś pomału w ciągu jednej godziny. Jeżeli wywiązywanie się wodoru ukończyło się — w przeciągu najwyższej dwóch godzin, wówczas wszystkie kwas węglowy wypędzony już został z wody. Wtedy usuwamy wodór zapomocą przepuszczenia przewiewu suchego, pozbawionego kwasu węglowego powietrza, z preparatu potasowego i warzymy go. Do osuszania użyć można rurki z chlorku potasowego, jak przy zwykłym rozbiorze chemicznym. Jeżeli woda użyta do badania, zawiera także siarkowódór, wówczas umieszcza się wiotriolem miedzi nasiąknięty i wysuszony kawałek waty w kulistym rozszerzeniu rurki z chlorku potasowego. To samo urządzenie da się zastosować do oznaczenia zawartości siarkowodoru w wodzie. Wtedy na-

pełnia się flaszkę 10 g = 36 cm³ gruboziarnistego kaleytu i przytrzymuje siarkowódór wypędzony kwasem węglowym za pomocą wody bromowej.

Wynalazki i konkursy

Związek niemieckich zarządów dróg żelaznych

(Verein deutscher Eisenbahnverwaltungen) ogłasza cztery nast. konkursy międzynarodowe, z nagrodami, wynoszącymi w sumie 56.000 Mrk.

I. Konkurs na udoskonalenie sposobu robót, lub wynalazek, ułatwiający i przyspieszający budowę toru kolejowego (wykopy, nasypy, mosty i t. p.) z 3-ma nagrodami: 1-szą 7.500 Mrk., 2-gą 3.000 Mrk. i 3-cią 1.500 Mrk.

II. Konkurs na udoskonalenie lub wynalazek, dotyczący taboru kolejowego, lub na sposoby, ochraniające tabor od zepsucia i zużycia, z trzema nagrodami, takimi samymi, jak pod punktem I.

III. Konkurs na projekty zmian lub udoskonalień w systemie gospodarki lub administracji dróg żelaznych, jakoteż zmian w systemie taryf kolejowych i statystyki 3 nagrody: 1-sza 3.000 Mrk., 2-ga 2.000 Mrk. i 3-cia 1.000 Mrk.

IV. Konkurs na wybitne prace literackie z dziedziny kolejowej, niezależne od treści (tylko w języku niemieckim) 3 nagrody: 1-sza 3.000 Mrk., 2-ga i 3-cia po 1.500 Mrk.

Do konkursu mogą być dopuszczone tylko takie utwory, wynalazki lub udoskonalenia, które były opublikowane lub drukowane między 16. lipca r. 1901 i 16. lipca 1904 r. Sąd konkursowy składać będą przedstawiciele zarządów różnych niemieckich dróg żelaznych. Osoby, stające do konkursu, powinny nadesłać swe projekty wraz z kopertami, zaopatrzonymi w godła (ogólnie znane zdobycze techniki, mogą być dopuszczone do konkursu i bez godeł, bezpośrednio w imieniu autora) do związku niemieckich zarządów kolejowych pod adresem: Verein deutscher Eisenbahnverwaltungen. Berlin W. Köthenerstrasse 28. Termin nadsyłania od 1-go stycznia do 15-go lipca 1907 r. Pod tenże adres należy się zwracać z żądaniami szczegółowych warunków konkursu, które są wysyłane na żądanie bezpłatne. (Z. d. V. d. Eis. verw. r. b.)

Głosy z kraju

E. KUSIBA.

Bank austro-węg. w Galicyi.

(Dokończenie).

A wszak powołane powyż cyfry świadczą najwymowniej, że przeoczeni zostaliśmy i to prawie zupełnie.

Lecz nie na tem koniec, bo myśmy usiłowali nawiązać stosunek z bankiem. Usiłowania nasze rozbiły się często o szablon, o nieżyczliwość, niektóre stowarzyszenia zaś spotkały się ze złą wolą i nieprzyjaźnią. Aby nie rzucać ogólników, podniosę, że towarzystwom w Bukowsku, Gorlicach, Rudniku, będącym stale na drodze pomyślnego rozwoju zamknięto w banku kredyt bez przyczyny, bez uprzedniego zapowiedzenia, tak, że cofano świeże, częściowe, ze zwyczaju wynikające pokrycia wekslowe, zaprotestowano materyał płatny, który z powodu fizycznej niemożliwości w pierw-

szym dniu płatności wykupiony już nie mógł być, i nie zastanowił się odnośnie obywatel kierownik banku filii nad tą arcyważną, doniosłą okolicznością, że tysiące członków owych stowarzyszeń do ruiny mógł doprowadzić.

W mojej siedzibie jest kierownik filii, który podaje materyał towarzystwa publicznie ujemnej ocenie, który straszy członków Rady nieograniczoną poręką stowarzyszenia, przywołując pod rozważę takie drastyczne przykłady. jak upadek nie kontrolowanej kasy wacławskiej w Pradze i t. d., któremu jednakże nie nie przeszkadza równocześnie forytować prywatnego eskontera banku (zarazem cenzora) i odsyłać do niego zgłaszających się klientów. Kredyt owego eskontera wymierzono kwotą 400.000 w banku.

Kierownik filii w Tarnopolu znany jest ze swoich antypolskich występów, niedawno zajmowało się nim tamtejsze pismo miejscowe.

Znana jest także stowarzyszeniom stanisławowskim niezyczliwość tamtejszej filii. o której w swem piśmie obszernie piszą. Wogóle materyał zażaleń naszych towarzystw, które się do mnie w tej sprawie odniosły, jest bogaty, ilustruje on aż nadto stosunek do banku, cyframi na wstępie powołanemi zaświadczony.

I dlatego krytykując działalność filii banku u nas w Galicyi, należało ustęp poważny ich niektórym kierownikom poświęcić.

Jakże jasnym jest już z tego, że w owych filiach, dla szerszego ogółu i jego assocyacji niedostępnych, potworzyć się musiały jakieś specjalne ogniska, eksplatuujące ów dla nas niedostępny, najtańszy w kraju kredyt państwowy. I rzeczywiście, jest to publiczną tajemnicą, że filie opanowali prywatni eskonterzy, ludzie, którzy nie sieją, nie orzą, nie spełniają żadnych zadań ekonomicznych, nie służą celom społecznym, lecz kują grube majątki na kowadle banku, ustawionem przez szerokie warstwy podatkowe, które przez swych posłów bank ten w specjalne uposarzyły przywileje, a nie mając dziś dostępu doń, patrzą nań jako na szkodliwe urządzenie społeczne!

Wszak najtańszym kredytem banku tuczą się przeważnie ci, którzy nie myślą wcale dbać o obniżenie stopy procentowej, czyli przyspożenie zysku społeczeństwu. Oni owszem ciągną nadmierne zyski z tego stosunku, a dowodów tego liczba dostateczna w ręku wszystkich stowarzyszeń.

Znamy to gospodarstwo i bezpośrednio i pośrednio. Kieruje się towarzystwa jak strisowerowskie w Jarosławiu, daje się im miejsce płatnicze, chociaż na miejscu są poważne instytucje finansowe, wymierza się możliwie wydatne kredyty im i ich członkom, obchodzi się obciążenia i t. d., i t. d.; na wołowej nie spałby tego skórze.

Natomiast naszemu towarzystwu, czysto o ograniczonej poręce, które majątku swego, ani gwałtownie pozbyć, ani przenieść nie może, jak to może zrobić osoba prywatna, temu towarzystwu każe się przez wskazane osoby trzecie sztucznie weksle żyrować, szykanuje się jego materyał, zamyka się kredyt i t. d.

To bardzo smutne fakta! bo ja tylko fakta powołuję.

Więc spoglądam znowu do zamknięcia rocznego banku i widzę ze smutkiem, że przeciętna kwota wekslowa jest w naszych filiach bardzo wysoka i termin zbyt krótki, nie mający wiele wspólnego z cechami naszego rękodziela i rolnictwa i widzę, że filie galicyjskie oprócz poważnej pozycji hipotek, całą pracę w

eskoncie koncentrują, a to praca tak prosta, tak szablona, że doprawdy prawie automatycznie wykonać się daje.

Dlatego możemy śmiało, nie przeciążając umyśłu naszych kierowników filii, zaapelować do nich, niech wejdą myślą i sercem i uczuciem społecznem w ustrój gospodarczy kraju, niech nam będą pomocni w wychowywaniu szerokich mas, tych podstaw zdrowego gospodarstwa krajowego, które na znakomitą gospodarczą składają się całość.

Przemysł, 21. lutego 1906.

Przewrót w technice teatralnej.

Syn znanego dobrze, przedwcześnie zmarłego (zabitego) prezydenta miasta Moskwy, Aleksiejewa, pod przybranem nazwiskiem Stanisławskiego wstąpił na scenę, zorganizował własną trupę, stworzył cały teatr. i dokonał poprostu rewolucyi w technice teatralnej. Dzisiaj imię Stanisławskiego jest niezmiernie popularnem bodaj w całej Rosyi, a w Moskwie otoczone jest miłością, szacunkiem, ba! uwielbieniem. Ten człowiek, posiadający nader bogatą duszę artystyczną, okazał się aktorem znakomitym, reżyserem — nieporównanym. Niewątpliwie w swoich zapalach reformatorskich wzorował się na »wolnych scenach« Niemiec i Francyi, ale w wykonaniu prześcignął je. Stworzył »teatr przyszłości«. Nie wahamy się tak twierdzić wobec tego, że znawcy teatru, sumienni krytycy cudzoziemcy, szeroko rozpisali się w pismach zagranicznych o teatrze Stanisławskiego, zaznaczając, że warto odbyć obecnie »pielgrzymkę artystyczną« do Moskwy, aby tu nauczyć się czegoś i znaleźć wzór do naśladowania. Sądzymy przeto, że nie od rzeczy będzie w krótkim sprawozdaniu zapoznać z tym teatrem publiczność polską.

Ale jaki jest stosunek publiczności rosyjskiej do tego teatru? Chociaż daje on niewielką ilość sztuk (zresztą doskonale wybranych), nie mogąc podobać inaczej zadaniu sumiennego wystawiania, które osiągnąć tylko można przez dziesiątki prób generalnych i studyów drobiazgowych, jest dotąd w ciągu niemal dwóch lat zapełniony za każdym razem od góry do dołu. Już po pierwszych przedstawieniach ulubienicy publiczności, artyści sceny skarbowej teatru Małego w Moskwie, zadrżeli o swoją popularność, wobec groźnego współzawodnika. Podczas gościnnych występów teatru Stanisławskiego w Petersburgu, publiczność miejscowa dosyć chłodna i nieprzesycona widowiskami, znalazła się naraz w temperaturze wrzenia, zwłaszcza na przedstawieniach „Stockmana“.

Jeden z najpożyteczniejszych organów stołecznych, związany akcyami z pewnym petersburskim teatrem prywatnym, zazdrośnie przypatrując się powodzeniu moskiewskiego teatru, próbował osłabić wrażenie ogólne, dowodząc, że wartość teatru Stanisławskiego opiera się tylko na przesadzie realizmu w środkach technicznych i na wybornym *ansablu* przy braku talentów wybitnych. Zamach ten się nie udał. Entuzjazm rósł z każdym przedstawieniem, zwłaszcza na przedstawieniach sztuk Czechowa, którego utwory dotąd, nie znajdując dobrych wykonawców i odpowiedniego reżysera, uchodziły za nudne i niesceniczne, a obecnie

w „artystycznym teatrze“ Stanisławskiego wykazały swoją moc, żywotność, całe skarby spostrzeżeń psychologicznych. Natomiast utalentowany fejletonista Doroszewicz, podniósł w dosadnej charakterystyce zasługi nowego teatru. Porównał go z monasterem, gdzie artyści-mnisi poddani woli przeora — Stanisławskiego, przestrzegają surowej reguły zakonnej, spełniają święcie swoje obowiązki, nie wysuwając się nigdy na plan pierwszy dla osiągnięcia efektów roli osobistej, służą jednemu świętemu celowi — sztuce, autorskiej idei. Prawdziwość tego porównania udosadniły warunki tej służby: zupełny brak ozdób w teatrze Moskiewskim, głuchy klasztorowy dźwięk zegaru miast zwykłych teatralnych dzwonek, obwieszczających początek, absolutna ciemność, zapadająca w teatrze po rozsunięciu się kurtyny, przenoślowionej na kształt portyery.

Stanisławski nie hołduje idei, że w przybytku, poświęconym sztuce wszystko winno odpowiadać potrzebom estetycznym widza, więc ozdobne łoże, wspaniałe żyrandole, pięknie malowane plafony, rzeźby i złocenia. Stoi on na przeciwnym punkcie widzenia. W teatrze nic nie powinno rozpraszać uwagi widza, oddziagać jej od głównego miejsca — sceny, w atrakcji przygłuszać wrażenia ze sztuki. Precz więc z ozdobami!

Moskiewski „teatr artystyczny“ jest poprostu straszną budą. Ściany pomalowano na szaro. Ustawiono szeregi prostych krzeseł. Złóż zerwano portyery. Stworzono coś ohydnie prostego. Zda się, że to jest teatr przy kaźni dla aresztantów.

A jednak doznaje się tam bajdzo wielkich wrażeń estetycznych. Na „Samotnych“ Hauptmana, na „Michale Kramerze“ na „Trzech siostrach“ Czechowa doznawałem tu jakiejś rozkosznej tortury. W przerwach widziałem mnóstwo kobiet z zapłakanymi oczyma. Zdarzały się wypadki ataków histerycznych. Można by taki teatr potępić, gdyby nie rzucał w tłumy tyle pożytecznych idei, tylu szlachetnych uczuć.

Jakimi środkami osiąga tak wielkie wpływy na słuchaczy? O tem właśnie chcę pomówić. Trwoży mię jednak trudność zadania, suchy opis tego, co widzieć usłyszeć należy, aby ocenić należyście.

Dawny teatr ciągle pokazywał widzowi kulisy. Kulisy zielone — w lesie, kulisy o barwach jaskrawych, ze złoceniami — w salonie. Mówiły one natrętnie do widza: pamiętaj, że jesteś w teatrze! Dziśniejszy teatr, o ile może, usuwa je. Nie starczą już one po bokach w salonie, nie zwieszają się z pułapu. Mamy ściany i sufit.

Stanisławski poszedł jeszcze dalej. Daje on na scenie niemal wszędzie, gdzie zachodzi potrzeba, przedstawienia życia domowego — całe mieszkanie, albo części jego, kilka pokojów. W głębi na scenie, na prawo i na lewo, widać całe części pokojów umeblowanych: kawałek stołu lub kredensu, umieszczanych umiejętnie w zwykłej perspektywie, którą zdolne jest objąć oko w odpowiednio zbudowanym mieszkaniu. Odbiera się doskonałe złudzenie, którego żaden namysł przewyższyć nie zdoła: oko domyśla się, że mieszkanie ciągnie się dalej, w głąb, że aktorzy nie wychodzą z za kulis, lecz z dalszych pokojów, ume-

blowanych dla zwykłych potrzeb życiowych. Ta sugestia pozostaje przez cały ciąg widowiska. Mamy przed sobą prawdziwe mieszkanie, zaludnione, wypełnione przez zwykłych mieszkańców, służbę, czasowo przez gości. Tu nie przychodzą popisać się kilkoma słowami przed widzem, wystawić na pokaz seryi tragedyj; tu mieszkają naprawdę, żyją. Osoby nie wchodzące do gry, ale przebywające w mieszkaniu z racji logiki życiowej, kręcą się po dalszych pokojach, zajęte zwykłą robotą, zjawiając się na scenie, odrywając się od swych zajęć.

(Dok. nast.),

Sprawy kobiece.

W walce o byt.

(Opowiadania autentyczne).

1) Krawcowa.

(Ciąg dalszy).

Ze panie przyjmowały z początku moją robotę, to muszę przypisać ich bardzo skromnym wymaganiom i mojej niskiej cenie. Wprawdzie nie wiele zarabiałymy — ale zawsze jakoś przebidowaliśmy pierwszy rok. Oprócz tego bardzo szczęśliwy wypadek, przyszedł mi ogiönnie z pomocą.

Oto pewnego dnia weszła do naszego pokoiku sąsiadka nasza, staruszka, która nas od dłuższego czasu pilnie obserwowała, i wręczając mi 500 marek — rzekła: Kto coś przedsięwzię, zawsze na początek potrzebuje pieniędzy; weź, maleńka, a pieniądzom spewnością będzie przyjemniej iść pomiędzy ludzi, niż leżeć w kasie oszczędności! Po dziesięciu latach oddasz mi je! Podziękowałam ze łzami w oczach za tę niespodziewaną pomoc i już po pięciu latach zw róciłam ten dług.

Odtąd zaczęły się dla nas lepsze czasy, przyjąłam dwie pomocnice, później cztery, a po kilku latach miałam ich 12—15. Prawda, że i wydatki wzrosły, bo musieliśmy wziąć większe mieszkanie i stare zniszczone sprzęty zastąpić nowymi, ale już na wszystko wystarczyło. Prowadzenie naszej kasy powierzyliśmy naszej chorej siostrze, która także prowadziła ją przed swoją chorobą, matka bowiem po śmierci ojca zdała na nas kasę, twierdząc, iż zanadto jej przykro brać od nas tak gorzko zapracowane pieniądze.

Z czasem stan siostry o tyle się polepszył, iż mogła przy naszej pomocy, chociaż z trudnością i bardzo powoli — nieco chodzić. Pełnej władzy w prawej ręce i mowy nie odzyskała nigdy. W jej szlachetnych rysach przebijał zawsze ból i bezdeny smutek. Nieraz kiedy zaplatałam jej bujny warkocz widziałam łzy spływające z jej oczu, ponieważ najlepiej lubiła, żebym ją cesała, dlatego aż do ostatnich chwil jej życia spełniałam najchętniej ten drobny dowód siostrzanej miłości. Sześć lat męczyła się, biedna w ten sposób, zanim opuściła nas na zawsze. W tym mniej więcej czasie zachorowała moja najmłodsza siostra. Była to pieszczotka całego domu, delikatna, jak kwiatek, spokojna, nadzwyczaj czuła, jednym słowem było to słońce, około któ-

Pierwsze galic. Towarzystwo akc.

36

poleca
swoje zna-
komite
wyroby
jako to:

Wódki polskie, Rozolisy, Likiery, Starka litewska, Nalewki, Miłucha, Rummy. SPECYALY: Absynt, John Bull, Maraschino, Maraschino słodzone.

SKŁADY: Pasaż Hausmana, pl. Kapitulny 3., pl. Bernardyński 2

Rafineryi spirytusu

we Lwowie

87

regu wszystko w domu się kręciło. O strasznym zmartwieniu, jakie nam sprawiła jej choroba, nie chcę się długo rozpisywać — powiem tylko, iż tak samo spokojnie, — jak żyła zasnęła snem wiecznym. Kiedy po raz trzydziesty powrócił dzień moich urodzin, straciłmy także babkę; miała wówczas 95 lat. Jej straszne cierpienie przed śmiercią tak głęboko wryły się w moją duszę, żem długo, długo nie mogła o nich zapomnieć.

Gdyby tak żyły babka i siostra, obydwie zdrowe, inaczejbym dla nich pracowała — ale teraz po tych przysięgach, po stracie tak kochanych prowadzić wielki warsztat krawiecki, było nad moje siły. Czułam się zanadto wyczerpaną i przygnębioną. Często powtarzała mi troskliwa matka, bym nieco odpoczęła, gdyż wpędzę się inaczej w chorobę. Ja jednak z obawy, by zakład na tem nie ucierpiał, puszczałam słowa matki mimo uszu. Przyszła jednak chwila, iż już w żaden sposób nie mogłam dalej pracować; pierwszy raz więc wtedy zamknęłam pracownię na cztery tygodnie i wyjechałam na świeże powietrze, by nieco odpocząć.

I tu wśród ciszy leśnej, spokojnie przyszedł mi nowy plan do głowy; oto opuścić nasze miasteczko i przenieść się do większego miasta.

Miałam wprawdzie już wyrobione stosunki jako krawcowa, ale klientela moja składała się przeważnie z pań nierozporządzających większymi środkami na toalety, z pań, które nigdy nie zapomniały dodać kilka razy: »tylko proszę pani jak najtaniej«.

Więc chociaż dość miałam roboty, to z dochodu jednak nie mogłam dotąd nic odłożyć na czarną godzinę. Oprócz tego nie miałam sposobności robić strojnieszszych sukien, choć dawno o tem marzyłam. Zaraz po powrocie zwierzyłam się z moim planem matce, starała mi się wprawdzie z początku plan ten wybić z głowy, w końcu jednak dała się przekonać i zaczęłyśmy szukać odpowiedniego miasta. Moja dawna znajoma przyjaciółka, obecnie korespondentka, doniosła mi właśnie, że z jej miasta wyprowadziła się dobra krawcowa i teraz niema żadnej — a miejsce jest bardzo dobre, gdyż i miasto zamożne i z okolicy można mieć dużo obstalunków. Przysłała mi nawet adresy niektórych znaczniejszych dam. Zaraz tedy poposyłałam uwiadomienia tak, iż kiedy się sprowadziłam za kilkanaście dni — dowiedziałam się od gospodyni — że już się klienci zgłaszali. Zaczęło się więc dla mnie nowe życie. Roboty miałam dużo i dobrej.

(Dok. nast.)

Kronika techniczno-przemysłowa

Z Zarządu nieustającej Wystawy budowlanej w Krakowie piszą nam:

W poniedziałek dnia 25. b. m. odbyło się w sali wykładowej Szkoły przemysłowej zebranie kilkunastu rękodzielników i przemysłowców z Krakowa i okolicy w sprawie wystawy budowlanej. Zebranie zagał przewodniczący krakowskiego Towarzystwa technicznego prof. Steingraber, by starali się korzystać z tej nowej instytucji, powołanej do służenia wytwórstwu krajowe-

mu. Tymczasowo sprawujący czynności kierownika wystawy inż. Rolle udzielił szczegółowych wyjaśnień, poczem wywiązała się żywa pogadanka, w której brali udział wszyscy zebrani, a z której okazało się, że sfery przemysłowe miejscowe gorąco interesują się sprawą zainicyowaną przez krakowskie Towarzystwo techniczne co też rokuje nadzieję, że Wystawa budowlana zdoła odzwierciedlić stan obecny przemysłu budowlanego naszego miasta. Wkrótce odbędzie się drugie podobne zebranie, ale już w lokalu wystawowym.

Z lwowskiej Izby handlowej i przemysłowej. Pierwsze jesienne posiedzenie Izby handlowej, miało na porządku dziennym między innymi i sprawę nowego obciążenia przemysłowców i ogółu, które projektuje pieczołowity nasz rząd, a to: podwyższenie opłat pocztowych, telegraficznych i telefonicznych.

Sekretarz Izby Dr. Stesłowicz przedstawił treściwie genezę tego fiskalnego pomysłu.

Lwowska Izba handlowa otrzymała projekt ten (do zaopiniowania w ciągu 10 dni) 28. września, materiały zaś odnośne dopiero 30. września, czyli dano jej tylko trzy dni do rozpatrzenia.

Z podwyższenia opłat spodziewa się rząd 8 milionów koron, a podwyższenie to, będzie nader uciążliwe, mianowicie: 1) porto dla listów lokalnych zrównane będzie z opłatą za listy pozamiejscowe (podwyższenie o 4 względnie 8 h.), 2) cena przekazów zostanie ponownie podniesiona na 3 hl., listów przysyłkowych z 12 na 14 hl., opasek z 3 na 4 hl. Dalej podwyższona będzie cena za doręczanie i awizowanie przesyłek, opłata za przekazy pieniężne, za doręczanie pieniędzy, za farchy na pocztę i t. d. tak, iż wyciśnięte będzie z ludności a w przeważnej mierze od tych, którzy muszą używać poczty, jako to: z firm przemysłowych i kupieckich okrągło 4½ miliona koron (z tytułu podwyższenia opłat pocztowych).

Dalej zamierzone jest podwyższenie opłat telegraficznych, mianowicie za blankiety telegraficzne opłacać trzeba będzie 2 hl., za doręczenie telegramów 10 hl., taksa zaś za miejscowe telegramy podniesioną jest do zamiejscowych.

Z powyższego tytułu rząd preliminuje zwyżkę dochodów 1¼ miliona koron.

Uciążliwe w wysokim stopniu staną się także nowe opłaty telefoniczne, mimo zniesienia budowlanej należności. Rozróżnione są telefony dla interesów, a z ruchem silnym średnim i stałym od 40 rozmów dziennie do 10, opłata zaś ma wynosić 250 kor. rocznie, 200 i 175 kor. (dziś opłaca się 100 kor. rocznie). Kwota ta jednak uwzględnia tylko odległości do 2 klm. od centrali. Przy odległościach ponad 2 klm. opłacać trzeba będzie za każde 200 m 5 K, do 7 klm., a 10 K ponad 7 klm.

Zaliczenie abonenta telefonu do jednej z trzech wyżej wymienionych klas nastąpi wedle oceny urzędu pocztowego, który w jednym dowolnym dniu przeprowadzi kontrolę ilości rozmów.

Takie dowolne wybranie dnia stanie się bezwątpienia powodem licznych niesprawiedliwości.

W. Primus i S. Jglicki

Lwów, ul. Jagiellońska 1. 12.

Materje na meble, portiere, firanki, story, dywany, chodniki.
Meble do salonów, jadalń, sypialń
i t. p.

Tapety.

Własna pracownia tapicerska.

Wedle danych statystycznych wyniesie to podwyższenie pocztowe i telegraficzne dla Galicji: a) przesyłki 50.400 K, b) telegramy 30.000 K, c) za doręczenie 176.000 K.

Średnia firma mająca do wysyłki 50 pakietów dziennie, wysyłająca dwa razy w roku cenniki, poniesie z powodu tych nowych obciążeń zwiększony roczny wydatek około 3.000 K. Jestto więc dla firm naszych ciężar ogromny, który niewątpliwie w skutkach ujemnych da się we znaki. Rząd motywuje podwyższenie to potrzebą podniesienia płac personalu. Motyw ten nie wytrzymuje krytyki, albowiem dochody przedsiębiorstwa pocztowego rosna i z dochodów tych winne być pokryte nadwyżki pracy.

Jak dochody te rosna, wskazuje statystyka:

W r. 1895	wynosiły	55	milionów	K
„ „ 1898	„	96	„	„
„ „ 1900	„	107	„	„
„ „ 1904	„	123	„	„

Referent proponuje przyłączyć się do votum Izby handlowej wiedeńskiej która w opinii swej zgodziła się na niektóre drobniejsze pozycje obciążenia, przeciw innym zaś oświadczyła się bardzo stanowczo i zażądała obniżenia opłat telefonicznych.

W dyskusji poruszali mowcy cały szereg postulatów, podnosząc utrudnienie, jakie rząd stawia dla zastosowania kulturalnych urządzeń, p. Gurgul, iż podwyższenie opłat za cenniki obniży naszą zdolność konkurencyjną w obec Węgier, p. Jonaś domagał się, by całe przedłożenie z drogi administracyjnej zwrócono na tory parlamentarne, jak zarządało tego gremium kupców Pragi a p. Baczewski przedstawił w należytych świetle, jak ucierpi nasz interes handlowy z powodu podrożenia cenników i reklam.

Opinia Izby handlowej lwowskiej odnośnie do projektu rządowego wysłana będzie z uwzględnieniem wniosków w dyskusji Ministerstwa handlu.

Zaznaczamy tutaj fakt świadczący o pewnej apatii naszych kół kupieckich i przemyślowych, dotychczas nie zdobyły się one samodzielnie na protest przeciwko nowym ciężarom, które w pierwszym rzędzie odczują na własnej skórze.

Dopust rządowy przyjmuje się, jako vis major... dopust boży. Narzeka się zawsze po niewczasie.

Olbrymi blok stalowy. Największy dotychczas blok stali sporządziła fabryka W. G. Armstronga, Whitwortha i S-ki w Manchester. Waży on 120 ton, a sporządzono go sposobem Whitwortha, który to sposób polega w zasadzie na wywieraniu wysokiego ciśnienia na masę metalu w stanie płynnym się znajdującą. Całą masę, ważącą 120 ton, wylano z pieca do olbrzymiej skrzyni, której ciężar wynosił nie mniej, niż 180 ton, poczem w niej stal poddano ciśnieniu w prasie, o średnicy tłoka 6 stóp. Prasa ta wywierała ciśnienie 3 t. na każdy cal kwadratowy, a więc całkowite ciśnienie wynosiło 12.000 ton. Temu ciśnieniu poddano całą masę stali, ażeby ją uczynić jednostajną, pozbawić rysów i baniek. Stal ta przeznaczoną jest na turbiny o sile 70.000 K. P. dla parowca turbinowego znanego towarzystwa Cunard.

Sprawy bieżące

Drożyna mieszkań.

(Ciąg dalszy).

Nie da się zaprzeczyć, że istnieje pośredni związek między wysokością podatków a ceną mieszkań. Mianowicie, gdy podatki się obniża, cena mieszkań zostaje mimo to wprawdzie niezmienną, ale w następstwie domy przynoszą tak znaczne dochody, że buduje się więcej nowych domów, tak, że w ten sposób cena mieszkań w ciągu lat się obniża. Jeżeli się jednak zważy, że przy ożywionym ruchu budowlanym znów cena placów idzie w górę, że również powstają w tych wypadkach kartele materiałów budowlanych, że dalej zdatna do zabudowania przestrzeń nie jest wszędzie nieograniczona, potrzeba nieraz długiego czasu, ażeby kanalizować i urządzić w ogólności nowe dzielnice miast etc. to musimy dojść do przekonania, że wpływ ten pośredni opustów podatkowych, obliczony na długą metę, warunkowany przez tyle najróżnorodniejszych innych czynników, działających hamująco, nie może być uważany za odpowiedź dla rozwiązania kwestyi mieszkaniowej.

Rządy austriackie zresztą znalazły sposób, ażeby nie zmniejszając dochodów rządu, jednak ożywić ruch budowlany, mianowicie przyznano domom nowym z początku przez 18 lat, a dziś przez 12 lat uwolnienie od podatków, wskutek czego ruch budowlany do pewnego stopnia zostaje ożywiony, robi się konkurencyjną starym domom, a rząd austriacki bierze sobie dalej wysokie podatki ze starych domów. Wobec tej instytucji uwolnienie nowych domów od podatków na lat 12, ewentualnie zmniejszenie podatków od starych domów, nie mogłoby wywrzeć znacznego wpływu na cenę mieszkań. — Trzeba więc szukać innej drogi, trzeba szukać środka, któryby bezpośrednio oddziaływał na cenę mieszkań.

Tyle jest pewnem, że państwo musi zrozumieć, że nie może tak dalej zdierać skóry z lokatorów. Państwo bierze od mieszkańców miast tytułem podatku mieszkaniowego znacznie więcej niż bierze tytułem podatku gruntowego ze wszystkich gruntów Austrii, podatek gruntowy w ciągu ostatnich 30 lat nie tylko, że się nie zwiększył, ale przeciwnie znacznie się zmniejszył, jakkolwiek wartość gruntów wzrosła w dwójnasób i w trójnasób, zaś podatek mieszkaniowy wzrasta ciągle, wzrasta on w stosunku geometrycznym, tak, że podwaja się w ciągu 20 i 30 lat. Takie forytowanie posiadaczy wielkiej własności na koszt ludności miejskiej, spotęgowane łańkami od zboża, podatkami konsumcyjnymi od środków żywności, których łwią część ponosi ludność miejska etc. musi mieć swoje granice, tej polityce musi się kres położyć, państwo musi dochód swój z czynszów mieszkaniowych uszczuplić. Pytanie tylko zachodzi w jaki sposób postąpić, ażeby taka zmiana polityki podatkowej wyszła na korzyść lokatorów a nie była prostą darowizną na rzecz właścicieli, sposób na to jest tylko jeden.

Państwo, kraje, gminy w ostatnich dziesiątkach lat biorą w swoje ręce coraz częściej przedsiębiorstwa mające wielkie znaczenie w gospodarstwie ogólnem. Naj-

MLECZARNIA.

Kawa soplicowska, (10 ct. szklanka z bułką) śniadania, obiady i kolacje (abonament od 12 zhr. miesięcznie). — Codziennie kuchnia jarska i miesna (potrawy wyłącznie na maśle).

Pisma warszawskie, krakowskie i lwowskie.

Marya Mroczkova, Lwów, ul. Mikołaja 3

Napoje bezalkoholowe — Ceres (wina owocowe).

główniejsze linie kolejowe są już własnością państwa a te, które są jeszcze w rękach prywatnych, w ciągu krótkiego czasu zostaną upaństwowione, przez tsiębiorstwa gazowe, elektryczne, telefony również są w rękach państwa wzgl. gmin etc. Jest coraz więcej poważnych głosów zmierzających do upaństwowienia górnictwa itp. nie ma tedy żadnej przeszkody, ażeby państwo zajęło się energicznie i gospodarczo sprawą mieszkań, która pod względem znaczenia publicznego nie ustępuje wcale miejscy kolejom, żegludze itp.

Nie myślimy tu o wywłaszczeniu domów, ale myślimy o wielkiej akcji publicznej dla budowy domów.

Należy nadto mieć na uwadze, że państwo, kraje i gminy przez coraz więcej rozgałęzioną sieć komunikacyjną, przez coraz więcej rozpowszechnione urządzenia higieniczne i urządzenia służące do użytku ogólnego przyczyniają się do kolosalnego wzrostu wartości placów i domów, tak, że renta gruntowa miejska w znacznej części zawdzięcza tym przyczynom swój wzrost, słusznieby tedy było, ażeby państwo, kraj, gmina, lub też instytucje zasilane ze środków publicznych i pozostające pod dozorem publicznym zakupywały stosunkowo tanim kosztem naprzód znaczniejsze obszary, by te obszary zapomocą znacznych środków publicznych odpowiednio urządzały na mieszkania, ale należałoby zapewnić się w odpowiedni sposób, że poparcie państwa, kraju, gminy nie będzie użytkowane dla podwyższenia

dywidendy od włożonego kapitału, lecz, że fundusze publiczne będą użyte dla zmniejszenia drożyzny mieszkań.

Krótko mówiąc, należałoby urządzić stowarzyszenia budowlane zasilać je w znacznej części funduszami publicznymi i w ten sposób stworzyć ruch budowlany na wielką skalę. — Dla ułatwienia tego możnaby postąpić wedle zasad przyjętych np. przy kolejach lokalnych z tą różnicą, że tu musiałoby państwo przyjąć znacznie wyższy udział, należałoby się tedy zadowolnić udziałem założycieli prywatnych, t. j. interesowanych lokatorów względnie, gmin w kwocie około 5% do 10% kapitału zakładowego. Prywatni placiliby mało, a państwo, kraje i gminy dostarczałyby znacznych funduszy częścią bez procentu, częścią na niski procent.

Dla zapewnienia, że ten środek nie będzie nadużywany przez bogatszych, możnaby postawić granicę pewną maksymalną co do wielkości mieszkań, lub co do zamożności lokatorów, n. p. maksimum dochodu lokatorów możnaby ograniczyć do 4000-5000 K tak, że tylko biedna i średnia klasa mogłaby używać tych mieszkań, a co najważniejsze, należałoby postanowić, że dywidenda założycieli, tj. zwyczajnych udziałowców nie może być większa np. 5%, takby wszelkie podwyższenie dochodu szło na zniżkę czynszów od mieszkań.

(C. d. n.)

EDMUND LIBAŃSKI

ZAPRYSIĘŻONY INŻYNIER CYWILNY
Z UPOWAŻNIENIEM RZĄDOWEM

przeprowadza i wykonuje wszelkie roboty wchodzące w zakres
miernictwa, inżynierii budownictwa lądowego i wodnego a to:

1. Wszelkie, pomiary, plany dla podziału gruntów, lasów, parcelacji, komasacji, oraz sprawdzenia i regulacji granic.
2. Planu niwelacyjne i projekty regulacji rzek, potoków jakoteż osuszenia lub nadawania gruntów, oraz projekty dla przemysłowego wyzyskania sił wodnych.
3. Trasowania i projekty dróg, mostów, oraz kolejek polnych, leśnych i gospodarczych.
4. Projekty budynków wiejskich i miejskich, oraz zakładów przemysłowych.
5. Zdjęcia i projekty dla regulacji i asanacji miast.
6. Wszelkie oszacowania, w powyższym zakresie.
7. Udziela porady w sprawach technicznych, inżynierskich, budowlanych i przemysłowych.
8. Udziela informacji w sprawach wynalazków i patentów.

Koszta czynności z robót poruczonych normalne, według ustawowo obowiązujących taryf i odnośnych przepisów, lub też wedle umowy.

Lwów, ul. Supińskiego I. 6 A.

Do sprzedania.

- 1 Motor 30 Hp benzynowy mało używany.
- 1 Dynamo kompletne 80 volt, 120 Amp.
- 1 Kocioł parowy stojący, jak nowy 2'90 wysoki 1'20 obw, 23'50□ powierzchnia ogrzania.
- 1 Młot transmisyjny nowy 350 klgr. ciężar udeżenia.
- 2 Tokarnie do kół toczenia.
- 3 Tokarnie Egalizirki 2-4 m. długość toczenia.
- 1 Motor naftowy 3 Hp. Urządzenie giserniane, wentylator, kuplak, młynek, skrzynki i kranik.
- 3 Hyblarki stolarskie. 1 Piła taśmowa. 4 Bormaszyny.

Wszystko bardzo tanio do nabycia.

Bliższe informacje przez Administrację „Przemysłowca“, Lwów, Akademicka 26.

WYTWORNA ILUSTRACJA TYGODNIOWA - -

„ŚWIAT“

KILKADZIESIĄT ILUSTRACJI W KAŻDYM NUMERZE, KARTY ALBUMOWE, POWIEŚCI, NOWELE, ARTYKUŁY Z ŻYCIA I SZTUKI. KWARTALNIE 6 K. KRAKÓW, ZYBLIKIEWICZA 1.

Impregnowane płótna nieprzemakalne

(wańtuchy — Wasserdicht)

na płachty nieprzemakalne z uszyciem i okuciem po 2 kor. za 1 m² poleca

I. galicyjska fabryka worków i płócien impregnowanych

Jan Bieniek w Dębicy.

NAFTA

Organ Krajowego Towarzystwa naftowego wychodzi we Lwowie, dnia 8. i 22. każdego miesiąca. pod redakcją dr. Stefana Bartoszewicza i prof. Rom. Załozieckiego.

Podaje wytyczny pogląd na całość przemysłu naftowego, zamieszcza źródłowe i dokładne wiadomości o ruchu wiertniczym w Galicji, podaje produkcję ropy z uwzględnieniem poszczególnych miejscowości i szybów, zawiera daleki obfity dział statystyczny, artykuły z zakresu techniki wiertniczej i rafinerijnej, prace z dziedziny ustawodawstwa naftowego, wiadomości o stanie przemysłu naftowego w innych krajach i obszerną kronikę.

Prenumerata roczna wynosi 12 koron.

Redakcja i administr. we Lwowie ul. Słowackiego 1. 3.

Wiedeński Bank Związkowy

FILIA WE LWOWIE

Kapitał akcyjny:
kor. sto milionów.

Fundusze rezerwowe:
kor. dwadzieścia
osiem milionów.

L W Ó W

we własnym gmachu
przy ulicy

Jagiellońskiej 1. 3.

Tel. nr. 57 Dyrekcja
Tel. nr 358 Kantor
wymiany

Zakład centralny:
W I E D E Ń.

FILIE: Aussig n/Ł.
Bern. Budapeszt. Czer
niowce, Cieplice, Frie
dek-Mistek Grac, Kon
stantynopol, Proście
jów, W Praga. Neu
stadt i St. Polten. 12
kant. wym. i kas de
pozyt. we Wiedniu.

Załatwia wszelkie interesa bankowe, oraz transakcje w zakresie kantorów wymiany wchodzące a mianowicie:

Przyjmuje wkładki w rachunku czekowym i w rachunku bieżącym. Przyjmuje wkładki na 3'6 proc. książeczki wkładkowe. Oprocentowanie rozpoczyna się z dniem następnym po złożeniu wkładki, a kończy się podniem poprzedzającym podjęcie wkładki. Podatek rentowy opłaca Bank z własnych funduszy.

Eskontuje weksle, otwiera kredyty i udziela zaliczki na podkład papierów wartościowych.

Przeprowadza wszelkie obroty giełdowe na targach krajowych i zagran. **Kupuje i sprzedaje papiery wartościowe**, waluty i przekazy na zagraniczne miejsca.

Wydaje listy kredytowe na wszystkie kraje.

Wymienia kupony i wylosowane papiery wartościowe.

Inkasuje weksle we wszystkich miejscach krajowych i zagranicznych.

Przechowuje papiery wartościowe i zarządza nimi.

Ubezpiecza papiery wartościowe przed stratami z wylosowania.

Rewiduje bezpłatnie numera losów i innych papierów wartościowych, podlegających losowaniu.

Najkorzystniejsze warunki. — Pilne czuwanie nad interesami klienteli. Ułatwienia wszelkiego rodzaju, umożliwiające doświadczeniem i rozgałęzionymi stosunkami w całym świecie kupieckim.

Zakład zastawniczy udziela zaliczek na kosztown. i papiery wartośc.

Przegląd - Techniczny

Tygodnik poświęcony sprawom techniki i przemysłu.

Adres Redakcji i Administr.:
Warszawa. Włodzimirska 3.

PRZEDPŁATA:

W Warszawie: rocznie 10 rub., półrocz. 5 rub., kwartalnie 2'50 rub.; z przesyłką rocz. 12'—, półrocz. 6'—, kwart. 3'— Numer pojedynczy 30 kop.

CENA OGŁOSZEŃ:

Jednorazowo za całą stronę rb. 13, za półstr. 8'—, za ćwierć str. 4'—, za jedną ósmą 2'50, za jedną szesnastą rub. 1'50.

SPÓŁKA NAFTOWA

„RYPNE“

Stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką
dla eksploatacji terenów naftowych
na których już nabyła prawa górniece.

(W pierwszym rzędzie Rypne, obok Niebytowa.)

Skład Rady zawiadowczej:

Załoziński Roman, profesor, <i>prezes</i> .	Dr. Bałaban Teodor, lekarz, <i>wiceprezes</i> .
Dr. Bartoszewicz Stef., sekr. kraj. Tow. naft.	Dr. Diamond Bernard, dyrektor rafinerii.
Marya Narkiewicz-Jodko, właśc. dóbr.	Podhorodecki Włodzimierz, architekt.
Dr. Ungar Wiktor, adwokat.	Dr. Wittlin Bernard, adwokat.
Inż. Wolski Wacław, przemysłowiec.	

Skład Komisji rewizyjnej:

Dr. Władysław Stęśłowicz, sekretarz lwowskiej Izby handlowo-przem.	Dr. S. Wassermann, adwokat.
	Alfred Głowiński, właściciel dóbr.

Skład Dyrekcyi:

Dr. Edward Lilien, adwokat. Lwów.	Inż. Edmund Libański. Lwów.	Arnold Korowicz, przemysłowiec. Rypne.
--------------------------------------	--------------------------------	---

Blizszych wyjaśnień udzielają i przyjmują zgłoszenia do udziału w Spółce:
członkowie Dyrekcyi oraz Administracya „PRZEMYSŁOWCA“.

Wpisowe do Spółki wynosi 10 koron.

Udział jeden . . . 200 „

Spis artykułów III. Rocznika „PRZEMYSŁOWCA“

(od 1/10 1905 do 1/10 1906).

(Cyfry wskazują numery pisma).

Artykuły wstępne.

Kredyt pieniężny i kredyt towarowy 1, 2. — Lwów i prowincja 3 — Uprzemysłowienie kraju i powszechne głosowanie 4, 5, 6 — Dlaczego? 7 — Dowód uzdolnienia dla handlu 8 — Jak uprzemysłowili kraj Węgry? 9 — Biura o referencyjności zdolności kredytowej 10, 11 — Demokratyzacja podatków 12 — Przemysł domowy w Królestwie 13 — Z Komisji przemysłowej 14 — Ruch handlowo-przemysłowy 15 — Przemysł i ambicja narodowa 16 — W jaki sposób popierać przemysł krajowy? 17 — Miasta, mieszczaństwo a przemysł 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26 — Amerykanizm 27, 28 — Zakres współdziałalności 29 — Galicyjska produkcja ropy 30 — Technika bankowa 31 — Pośrednictwo w handlu artykułami spożywczymi 32, 33 — W sprawach przemysłu naftowego 34 — Koperacja i pośrednictwo 35 — O ustroju miejskich urzędów technicznych 36, 37, 38 — Stowarzyszenia i państwo 39 — Działalność stowarzyszeń na polu krzewienia wiadomości handlowych i profesjonalnych 40, 41, 42 — Walka drożyzna 43, 44, — Idea współdziałalności 45, 46 — Tanie mieszkania 47 — Ubezpieczenie pracujących w Niemczech 48, 49 — O spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością 50, 51, 52.

Sprawy przemysłowe.

Kierunek mleczarstwa w naszym kraju 1 — Elektryczność w zastosowaniu do rolnictwa 1, 2 — Rozwój przemysłu bawełnianoprzędzalniczego w Królestwie polskim 3, 7, 9, 13, 15, 16 — O przemyśle jutowym 4 — Motory elektryczne dla warsztatów 5, 6 — Znaczenie kolei lokalnej przemysłowej ze stacji Zakopane na hale gasienicowe i pod Świnnicę 8 — Przeciw wyrobom krajowym 10 — Przemysł tkacki domowy a fabryczny 11, 12 — Intrologatorstwo w Niemczech 14 — O użytkowaniu torfu 17 — Z najnowszych dzieł techniki (wedle okazów światowej wystawy w St. Louis) 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 20, 31, 32, 33, 34, 35, 36 — O wiatrakach „Eclipse“ 27 — Przykład dla towarzystw współdzielczych 30 — Wystawa z dziedziny techniki hartowania stali 37 — O modzie w technice 38, 39 — Rozszerzenie zastosowania produktów naftowych 40, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52 — Wskazówki przy zakładaniu fabryki 42.

Sprawy techniczne.

Ogniotrwałe krycie 1, 2 — Śruby i drzewo 2 — Kilka uwag o wyrobie betonu z cementu portlandzkiego 3 — Parowy motor wirowy Hulta 3 — O turbinach parowych 4 — Zasady zakładania fabryki 5 — Wyroby betonowe 6 — O dachówce cementowej 7, 8, 9, 10, 11, 12 — O zastosowaniu żelaza w budynkach nowoczesnych 17, 18, 19 — Technicy i ich zespolenie wśród rozwoju przemysłu Królestwa 20, 21, 23, 24, 25, 27, 28, 29 — Reforma opadatkowania towarzystw akcyjnych 22 — Katastrofa w Courrières 25 — Poszukiwacze wody i ich różdżki czarodziejskie 31, 32 — Przemysłowe użytkowanie alkoholu, jako środek zwalczania alkoholizmu 33, 34, 35 — Użycie siły elektrycznej na kopalniach naftowych 36 — Nowy sposób osuszania wilgotnych piwnic w budynkach istniejących 37 — Urządzenia w kopalniach galicyjskich 38 — Jednolinowa kolej napowietrzna w Biberwircze 39, 40, 41, 42, 43 — Kanalizacja i klarowanie ścieków w Wrocławiu 44 — O zagadnieniu maszyny 46, 47, 48, 49 — Nowe doświadczenia w dziedzinie techniki hartowania 50, 51 — Orzwanie 52.

Wynalazki, konkursy, patenty.

Czerń acetylenowa 1 — Fibroleum 2 — Patentowaza prasa (Bühlera) do wyrobu sączków glinianych 3 — Sposób nasycania drzewa, torfu i t. p. 5 — Ulepszenie wozów transportowych 6 — Sposób przemiany ropy naftowej, ropy i t. p. w stan stały 7 — O wynalazkach niedonoszonych 9, 10 — Wyrób porowatych kamieni sztucznych 11 — Masa do pokrywania murów i t. p. wytrzymała na działanie atmosferyczne a przypuszczalna dla par i gazów 11 — Wyrób cementu i sztucznych kamieni 11 — Tele-logo-graf

12 — Komunikacja mechaniczna na drogach zwyczajnych 13 — Automatyeczny aparat pożarniczy 14 — Drzewo ogniotrwałe 15 — Kamień sztuczny 15 — Biały cement portlandzki 15. — Wynalazca zapalek 16 — Maszyny do stenografowania 17. — Sztuczne pożywienie 18. — Nowa maszyna gilzowa 18 — Izba handlowa i przemysłowa we Lwowie 19 — Impregnowanie drzewa 19 — Masa celuloidowa 19 — O ochronie wynalazków 21 — Postępy w impregnacji drzewa 22 — Parbiarstwo 23, 24 — Sposób przygotowania mydła z użyciem nafty 25 — Sposób wycięcia cukru za pomocą spirytusu z materiałów roślinnych 25 — Zakres działania wybuchów dynamitowych 27 — Nowy środek desyntyfikacyjny 29 — Sposób otrzymywania krochmalu 29 — Sposób usztywnienia rozpuszczalniami materii humusowych 30 — Potrzeba usuwania dymu fabrycznego 31 — Nowe maszyny do obróbki żelaza 32 — Nowa masa zapalowa 33 — Odlewnictwo spajania szyn kolejowych 35 — Zwycięstwo syntezy chemicznej 36 — Hartowanie żelaza 37 — Stal narzędziowa 38 — Nowy sposób farbowania tkanin 38 — Pompy odśrodkowe 40, 41 — Ramie 42 — Papier kamienny 43 — Drzewo sztuczne z torfu jako materiał budowlany 44 — Oświetlenie elektryczne parowozów 45 — Nowe lokomotywy amerykańskie 45 — Rury gazowe z papieru 45 — Turbina gazowa 46 — Nowa pompa 46 — Powietrze skroplone 47 — Płynny gaz świetlny 48 — Lampa Wolf-ramowa 43 — Palenisko akumulacyjne 49 — Jak zwykle rowery przemieniły w samochody 49 — Kwas azotowy z powietrza 52.

Pouczenia i przepisy.

Pobielanie cyny 1 — Zużytkowanie trocin 2 — Przepisy badania i kontrolowania przedsiębiorstw korzystających z pomocy krajowego funduszu przemysłowego 6 — O wpływie pory cięcia drzewa na jego własność 7 — Kity do spajania pasów maszynowych 8 — Przeciw zamazaniu szyb 8 — Drzewo w ziemie ścinane 8 — Praktyczne kleszcze dla rur pękniętych 9 — Nitowanie pneumatyczne 10 — Proszki do posrebrzania 11 — Ozdobne wypalania na drzewie 12 — Jaki zawód ma obrać syn a jaki córka? 13 — Władze w Austrii dla spraw przemysłowych 14, 15 — Płyty gipsowe 16 — Jak pali się oszczędnie 17 — Podłoga nieprzemakalna 19 — Kity do spajania pasów maszynowych 19 — Wełna stalowa 19 — Nowy sposób lakierowania 19 — W sprawie skórek króliczych 20 — Hygiena rzemiosł 21, 22 — O instytucjach finansowych 23 — Kądzie szklane 24 — Mydło w proszku 24 — Silbronit 25 — Posążki z żelatyny 25 — Czyszczenie gipsowych modeli 25 — Lakier momentalnie schnący 25 — Sposób otrzymania masy podobnej do linoleum 27 — Cement asbestowy 27 — Pouczenia o materiałach malarskich 28 — Przedsiębiorstwa i wspólnicy 29 — Znaczenie ceł dla kraju 31 — Usuwanie kamienia kotłowego 33 — Ustawa przeciw nieuczciwej konkurencji 34 — Czy nie można usunąć sierzypienia podłóg parkietowych 2, 3, 4 — Rozwój fabryczny betoniarstwa 35 — Jak usunąć komin fabryczny 36 — Trwałe pomalowanie gliny 36 — Czy istnieje kit spajający trwałe odłamki szkła lub żelaza 2, 3, 6 — Jak wywabić plamy atramentowe ze skóry 35, 36 — Polewy ołowiane w garniarstwie 37 — Uszczelniane przewodów gazowych 37 — Zaprawa przyrządzona na sucho 37 — Mroz i lód w gospodarstwie i przemyśle 39, 40 — Spółka rzemieślnicza w walce z bazarem 41 — Jak się zachowują materiały budowlane w ogniu 42 — Terminatorzy w Szwajcarii i Belgii 43, 44 — Naczynia kuchenne 45 — Muzea handlowe w Ameryce 46 — Obchodzenie się z węglem kamiennym 50, 51 — Powietrze jako nawóz 52.

Kronika techniczno-przemysłowa.

Tanie mięso królicze we Lwowie 1 — Krosna tkackie 1 — Ogólna taryfa cłowa 1 — Wystawa prac uczniów rękodzielniczych 2 — Konstrukcyjne żelazno betonowe 2 — Wyrób guzików nicianych w Galicyi 2 — Najwyższy wodociąg 2 — Konkurs 3 — Zadymienie miast 3 — Nowe koleje elektryczne w Niemczech 3 — Subwencje dla przemysłu domowego 4 — Wiec przemysłowy w Tarnowie 4 — Przemysł fotograficzny 4 — Zegarmistrzostwo 5 — Balonem przeu Atlantyk 5 — Trwałe produkty mleczarskie 5 — Telefon bez druth 5 — Brak przedstawiciela przemysłu 6 — Nasz udział w pracach

przyrodniczych całego świata 6 — Cukrownictwo w Stanach Zjednoczonych 6 — Elektryczność w gospodarstwie rolnem 6 — Kolej lokalna Tarnów-Szczucin 6 — Przemysł grzebieniarski w Galicyi 7 — Centralna spółka rzemieślnicza 7 — Ratowanie klisz wyswietlonych 7 — Odezwa w sprawie rzemiosł 7 — Cholera a alkohol 7 — Nowy tunel przez Alpy 7 — Lakierowanie masła 7 — Samochód rolniczy 8 — Celuloid ogniotrwały 8 — Naftowe rynki zbytu w Europie 8 — Poparcie przemysłu krajowego 8 — Nowe tereny naftowe 8 — Nasze kupiectwo i język polski 9 — Oferty na dostawy chomant 9 — Silniki wiatrowe w gospodarstwie rolnem 9 — Wyścig między elektryczną a parową lokomotywą 9 — Mleko zwycięskim konkurentem piwa i to w stolicy Bawaryi 9 — Centrala elektryczna z przeniesieniem bez drutu 9 — Stacja elektryczna na wsi 9 — Z historii masła 10 — Praktyczne zastosowanie telegrafu bez drutu 10 — Wyższe szkoły handlowe w Szwajcaryi 10 — Lanolin 10 — Pocienie się szyb wystawowych 10 — Ze świata kobiecego 10 — Garbarze polscy za granicą 10 — Ceny żywności 11 — Praca zawodowa kobiet w Anglii 11 — Maszyna do hut szklanych 11 — Badanie jedwabiu 11 — O tkaninach papierowych 11 — Migające lampy żarowe 11 — Zużytkowanie odpadków pałeczek węglowych 11 — Elektrometalurgia 12 — Mosty żelazno-betonowe w Galicyi 12 — Węgiel lekarstwem 12 — Powłoki ochronne 12 — Olbrzymi wodociąg 12 — Papier koreański 12 — Automobile do zamiatania i skrapiania 12 — Kurtyna teatralna z aluminium 12 — Żóraw z motorem wybuchowym 12 — Ośmiogodzinny dzień pracy w Ameryce 13 — Wystawa budownictwa w Petersburgu 13 — Urzędowy organ dla spraw handlowych 13 — Wykształcenie techników do cukrowni 13 — Wzrost Warszawy 14 — Opaleń przyszłości 14 — Ważne orzeczenie skarbowe 14 — Wystawa targowa nasion 14 — Doświadczenia z ruchem motorowym 14 — Życie koła i hamulca 14 — Nowy metal zwierciadłowy 15 — 300 jaj rocznie z jednej kury 15 — Detaliczna cena cukru w głównych miastach europejskich 18 — Amerykańska kasa oszczędności 15 — Wywóz zapatek 15 — Wpływ trzęsienia ziemi na wzrost produkcji ropy 15 — Miliardy w morzu 15 — Poparcie eksportu 15 — Pierwsza galicyjska fabryka puszek i wyrobów tłoczonych z blachy 16 — Przegląd kupiecki 16 — Zaostrożenie kontroli nad artykułami spożywczymi w Niemczech 16 — Kamienna powłoka na drzewo 16 — Poparcie przemysłu krajowego 16 — Automaty elektryczne w dorożkach 17 — Komin z betonu i żelaza 17 — Nowe pokłady rudy cynkowej w Królestwie Polskiem 17 — O upośledzenie w Galicyi 17 — Naftowy przemysł galicyjski 17 — Pancerze kulochronne 17 — Milionowa fundacya na cele przemysłu i handlu 18 — Gimnazjum techniczne w St. Louis 18 — Fabryka akumulatorów 18 — Pierwszy piorunochron w Europie 18 — Kanały lwowskie 19 — Maszyna stemplowa 19 — Wyzyskanie sił wodnych w Kalifornii 20 — Złoto na Podolu 20 — Kurs zawodowy dla stolarzy 20 — Rząd w sprawie zmniejszenia czasu pracy 20 — Oryginalny sposób oświetlenia wielkich sal 20 — Nasze kupiectwo i język polski 20 — Sztuczny jedwab 21 — Wystawa pożarnicza 21 — Budowa tunelu w sztucznie zamrożonym terenie 27 — Przemysł kamionkowy 22 — Robotnicy esperantycy 22 — Anterykańskie metody pracy 22 — Najwyższy żar chemiczny 23 — Miejska fabryka kompostu 23 — Zużytkowanie azotu powietrza 23 — Wyścigi na maszynach do pisania 23 — Centralny Związek fabryczny 24 — Szkodliwe działanie tłuszczów i smarów na cement 24 — Rocznik austriacko przemysłowy 1906 25 — Dla przemysłu krajowego 25 — Język wszechświatowy 25 — Olbrzymia mlecznarnia 25 — Wystawy kupców 25 — Nafta galicyjska w Chinach 25 — Wyrób pieniędzy papierowych w austro-węg. banku 50 — Zużytkowanie odpadków fabryki sody do fabrykacji cementu 51 — Zjawiska elektryczne pojawiające się w urządzeniach przemysłowych 51 — Szczęśliwy kraj 52 — Kongres międzynarodowej asanizacji i higieny mieszkań 52 — Z ogóln. austr. Wiecu spółek 52.

Sprawy kobiece.

Szkoła gospodarstwa domowego w Kuźnicach 1, 2, 3, 4, 5 — Kociety geolodzy 7 — O reformie wychowania kobiet 8, 10, 11, 14 — Ellen Key 15 — W sprawie polskiego stroju 16, 18 — O ogrodnictwie 20 — Co to jest emancypacja kobiet 28 — Stanowisko społeczne kobiety w przeszłości i teraźniejszości 30 — Wy-

bitne jednostki w ruchu kobiecym 31 — Dwa ważne czynniki 32 — Wyodrębnienie się ruchu kobiet burżuazyjnych. Żądania robotnic 33 — Ruch kobiet z klas średnich 34, 35 — Kobiety w ogrodnictwie 43 — Spółki rolnicze kobiece 44 — Słów parę o koedukacji 45 — Inspektorki sanitarne 48, 49, 50, 51.

Przemysł artystyczny.

Szkoły dla przemysłu artystycznego 1 — Szkoła koszykarska w Dżurowie 6 — Piękno w rzemiośle i przemysł artystyczny 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28 — Estetyka podług posadzkowych 34 — Sztuka w życiu dziecka 37 — Piękno w życiu 43, 47, 48, 49, 50, 51, 52.

Turystyka i Esperanto.

Krajowy związek turystyczny 37 — Statut krajowego Związku turystycznego 39 — Przemysł turystyczny 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46 — Wskazówki na Czarnohorę 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52.

Rozpowszechnienie języka Esperanto 24, 25 — Towarzystwo Esperanto we Lwowie 25 — Esperanto, jako język obowiązkowy 27 — Podręcznik Esperanto 27 — Kurs języka Esperanto 28 — Wystawa handlowa na kongresie esperantycznym w Bouloque numer 29 — Podręcznik Esperanto 30 — Fonograf a język Esperanto 32 — Towarzystwo Esperanto we Lwowie 33 — Powszechny język międzynarodowy 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 48, 49 — O neutralności Esperanta 33.

Fejletony.

Ze świata postępu i techniki. Papier, pismo i druk 1, 2 — W krainie jedwabiu 3, 4, 5, 6, 7, 8 — Nafta a cywilizacja 9, 10, 11, 12, 13 — Dola wynalazców 14, 15, 16, 17 — Ze świata postępu i techniki 29, 30 — Reklama 31 — Z etapów przemysłu fabrycznego 32, 33, 34, 35, 36, 37 — Nafta i nafiarcze 38, 39, 41, 42, 43, 46, 47, 48, 49, 50, 51 — Ogólne kwestye techniczne 40 — Pogadanka naukowa 44.

Z różnych dziedzin.

Z kongresu esperantystów 2, 3, 4, 5, 6 — Z higieny przemysłowej 7, 8 — Szkoła a życie współczesne 9, 10, 11 — Język Esperanto w handlu i przemyśle 12, 13 — Miasto przyszłości 14, 15, 16, 17, 18 — O zrozumieniu dzieł sztuki 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28 — Podrabianie starożytności 27 — Przyszłość ludzkości 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, — Czem zastąpić alkohol w życiu jednostki i narodu 37, 38 — Esperanto 16, 17, 18 — Powietrze i słońce 39, 51t

Głosy z kraju.

Pisma i czytelnicy 1 — Do kupców i przemysłowców 2 — Z życia prowincyi 3 — W sprawie skorowidza przemysłu handlowego 3 — Domy wspólne 4 — Narowy szlacheckie a zawód handlowy 6, 7, 8 — Słowność w rzemiośle 9 — Technicy polscy 10, 11 — Wystawa targowa nasion 11 — Nasza bierność i opieszałość 12 — Półwiekowy jubileusz 13, 25 — Kooperacya rzemieślnicza 14 — Kupcy a informacje handlowe 15 — Więcej poważania dla pracy 17 — Handel drzewny i jego wyroby 19 — Nasze wieczory 20, 21, 22, 23, 24 — Nowy teren naftowy i woskowy we wschodniej Galicyi 25, 27 — Węgrzy a my 30 — Korzyści stowarzyszeń spożywczych i zakres ich działania 22 — Komitet zjazdu polskich górników w Krakowie 30, 33 — Zaoszczędzanie siły piskowej przy kolejkach 34 — Hodowla królików na większą skalę 35 — Kongres międzynarodowy pracowników handlowych i przemysłowych 36 — Nowe tereny ropoносne w Galicyi 37, 38, 39 — Uprzemysłowienie Galicyi 41, — W sprawie krajowego granitu 42 — W sprawie aktualnej 43 — W sprawie hodowli drobiu 44 — Młodzież zarobkująca i zawody praktyczne 45 — Obrady polskiego towarzystwa gorzelniczego 46 — Znaczenie konkurencyi 52.

Skład maszyn do szycia, rowerów, gramofonów oraz zegarków złotych, srebrnych i towarów jubilerskich. **Józef Becher w Stryju.**

Założona w r. 1884.

Pierwsza krajowa fabryka wyrobów koszykarskich

A. Koniewicza,

Lwów, ul. Batorego l. 12.

Zaszczytnie odznaczona na wszystkich wystawach krajowych.

Wielkie magazyny, sprzedaż hurtowna i drobiazgowa.

CENY TANIE.

Na składzie zabawki wyrobu krajowego, meble bambusowe, wózki dzieciinne i t. p.

12 **Krajowy Związek Przemysłowy** 15

AGENCYA HANDLOWA WYDZIAŁU KRAJOWEGO

we Lwowie, ulica Chorążczyzny l. 17.

Przyjmuje zastępstwa fabryk krajowych i utrzymuje agencję handlową. Pośredniczy w eksporcie wszystkich kraj. produktów.

UTRZYMUJE BAZARY KRAJOWE:

we Lwowie, Hotel Georgea, — w Krakowie, Rynek główny l. 20,
w Nowym Sączu, ul. Krakowska l. 7 — w Przemyśle, ul. Franciszkańska

które polecają

sukna, prona, dreličky, barehany, makaty, kilimy, wyroby koszykarskie, zabawki i wogóle wyroby krajowego przem. tak fabrycznego jak i domowego.

Informuje w kwestyach rodzimego wytwórstwa i handlu. 65

14

15

Architekci

**J. SOSNOWSKI &
A. ZACHARIEWICZ**

krajowe przedsiębiorstwo robót betonowo-żelaznych konstrukcyje ogniotrwałe, żelazno-betonowe - - - -

(BÉTONS ARMÉS)

Systemu Hennebique.

EXPOSITION UNIWERSELE 1900.

GRAND PRIX

Wystawa Jubileuszowa we Lwowie 1902

zaszczytne uznanie.

STROPY, MOSTY, TUNELE, FUNDAMENTA, KANALIZACYE, ZBIORNIKI, FABRYKI, MŁYNY, PILOTY BETONOWE i t. p.

Wstępne projekta i przedmiary bezpłatnie.

Lwów, ul. Na Błonie 3.

FILIA

Kraków, ul. Szpitalna 17.

Telefon 470. 65

JÓZEF GORECKI

Fabryka siatek, mebli, konstrukcyi żelaznych i wyrobów ornam. kutych

W KRAKOWIE,

ul. św. Wawrzyńca l. 26. — Telefon Nr. 277.

Magazyn: ul. Starowiśna l. 44 (parter).

wykonuje wszelkie roboty ornamentalne, kute, konstrukcyjne budowlane i plecionki z drutu, drutowe kraty do ogrodzenia ogrodów, lasów, podworców, zwierzyńców itp. siatki do przesypywania piasku i ochronne do okien, łóżka żelazne zwykłe i angielskie z materacami sprężynowymi oraz wkłady sprężynowe do łóżek drewnianych. — Drut kołczasty i »Wzdętochrony« do ratowania koniczyną wzdętego bydła. — Ceny przystępne kosztorysowe. — Termin ściśle zachowany. — Cenniki na żądanie darmo i opl.

Adres telegramów:

JÓZEF GORECKI - KRAKÓW.

Upraszamy uprzejmie o powoływanie się przy zamówieniach na ogłoszenia „Przemysłowca”.

WODOCIĄGI

19

dla miast, gmin, folwarków, fabryk, ogrodów, gmachów publicznych,
domów prywatnych i t. d.

Poszukiwanie i uchwycenie źródeł. Wiercenie studzien. Ustawianie pomp.
Instalacje domowe z klozetami, łazienkami i t. d.

projektują i wykonują:

Inż. Leonard Nitsch i Ska, Kraków, ul. Kolejowa 1. 18.

Najlepsze referencye z dotychczas wykonanych robót. — Kosztorysy bezpłatnie.

65

Centralne

14

Ogrzewanie

wszelkich systemów

i WENTYLACYE

Łazienki, Mechaniczne pralnie, suszarnie i t. d.

Po tym
szyldzie
poznaje się
sklepy

w których
sprzedaje się
Singera
maszyny do
szycia

Singer Co. Tow. Akc. maszyny do szycia

Lwów, Plac Halicki. filia Grodecka 30.

Nowe tereny ropnoślone w Galicyi.

Tereny naftowe w Rypnem

(Opis wraz z orzeczeniem rzeczoznawców
prof. Tietze'go i prof. Zubera.)

(Z MAPĄ TERENU ROPNOŚLONEGO.)

Do nabycia w Dyrekcyi Spółki naftowej „Rypne”
(Lwów 3-go Maja 5) oraz w Administracyi Przemysłowca
bezpłatnie.

Patenty

na WYNAŁAZKI WYJEDNYWA

inż. St. Dzbański

Wiedeń, Lindengasse Nr. 2.

Międzynarodowe biuro
patentowe.

65

Fizykalno-dyetyetyczna lecznica

Dr. Parnawskiego w Kossowie

za Kołomyją stacya kolejowa Zabłotów

otwarta do końca października.

14

MASARNIA

32

Franciszka Ichniowskiego

we Lwowie ul. Batorego 4.

poleca szynki uznane ogólnie za najlepsze w smaku
oraz wszelkie inne wędliny, niezrównanej dobroci
również wielki zapas smalcu i słoniny. 85

39

Karol Hornung

14

Lwów, Szpitalna 40.

Telefon nr. 353.

Parowa fabryka stolarska

wykonuje roboty budowlane, posadzkowe, urządzenia kościelne
i szkolne, tak w miejscu jak i na prowincyę
po umiarkowanych cenach. 65